نەژاد عەزیز سورمێ

«برایەتی»
یەکەمین ڕۆژنامەی ڕۆژانە لەمێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردیدا

لێکۆڵینەوە و بیبلۆگرافیا

چاپی سێیەم
2021

نەژاد عەزیز سورمێ

" برایەتی "

یەکەمین ڕۆژنامەی ڕۆژانە
لە مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردی دا

- نەژاد عزیز سورمێ
- "برایەتی"

یەکەمین ڕۆژنامەی ڕۆژانە

لە مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردی دا

لێکۆڵینەوە و بیبلۆگرافیا

- بەرگ : نووسەر خۆی
- دیزاین : کاروان محەمەد سینۆ
- چاپی یەکەم1991چاپخانەی خەبات

هەروەها وەکات لە گۆڤاری (یەکگرتن)

کە لە (دانیمارک) دەردەچوو ، لە هەمان ساڵدا

چاپی دووەم1997چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە – هەولێر

- چاپی سێیەم 2021 بڵاوکردنەوەی ڕۆژنامەی (خەبات)
- ژمارەی سپاردنی لە بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کتێبخانەکانی هەرێمی کوردستان (861) ساڵی 2021 .

نەژاد عەزیز سورمێ

" برایەتی "

یەکەمین ڕۆژنامەی ڕۆژانە
لە مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردی دا

لێکۆڵینەوە و بیبلۆگرافیا

چاپی سێیەم
2021

برایەتی
رۆژنامەیەکی سیاسیە رۆژانە

پێشەوا بارزانی:
باهەوڵ وتەقەلامان یەک بخەین بۆچەسپاندنی ئاشتی و
دیموکراتی و یەکێتی نیشتمانی و شادبوونی کوردستان بەئۆتۆنۆمی

لاپەڕەی یەکەم

لە ژمارە (0) سێشەممە 1974/1/1

دوا لاپەڕەی ژمارە (26)
دوا ژمارەی (برایەتی) ڕۆژانە

برایەتی

ڕۆژنامەیەکی سیاسیی ڕۆژانەیە

(یەکەمین ڕۆژنامەی ڕۆژانە

لە مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردی دا)

- خاوەنی ئیمتیاز : حبیب محمد کریم
- سەرنووسەر : دارا تۆفیق
- شوێنی دەرچوون : بەغدا
- مێـــژووی دەرچـــوونی ژمـــارە (0) 1974/1/1
- قەوارە : (تابلۆید)
- ژمارەی لاپەڕەکان : (8) لاپەڕە
- مێژووی داخستن : 1974/2/8

" برایەتی "

یەکەمین ڕۆژنامەی ڕۆژانە
لە مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردی دا

لێکۆڵینەوە و بیبلۆگرافیا

ڕوانینی بەرایی

هەمیشە یادکردنەوەی ڕۆژی ڕۆژنـامەگەریی کـــوردی بە داخەوە لای ئـــێمە قـــاوخێکی شـــکڵی وەرگرتـــووە ، ئینجـا لە هەر بـار و زروف و هەل ومەرجێکدا بـووبێ ، خۆیشـی دەبـووایە هەر سـاڵێک ، یـا لانـی کەم هەر چـەنـد سـاڵ جـارێ ڕۆژنامەگەریمـان پێـی نـابووایە قۆنـاخێکی نـوێ و هەنـدێک لەو هیواو ئومێدانە هاتبانە دی کە لەمـلا و لەولا لەســـەر پەڕەی ڕۆژنـــامەو گۆڤارەکانـــدا نوقڵانەی بۆ لێ دەدرا..

بـارەکە بەوە گەیشـتبوو ئەوانەی بە تەنـگ ئـەوەوە بـوون ، هەمـوو جـارێ لە سـاڵڕۆژی

ڕۆژنـــامەگەریی کـــوردی دا (22ی نیســـان) مەســــــەلەی دەرچـــــوونی ڕۆژنـــــامەیەکی (ڕۆژانە)یان لە پـاڵ دەرچـوونی بڵاوکـراوە و دەوریـــاتی تـــر بە پێویســـتییەکی قۆنـــاخ زانیوە [1].

بەڵام دیارە دەرکردنـی ڕۆژنـامەیەکی ڕۆژانە هــی ئەوە نیـیە تـاقە کەسـێک ، یـا چەنـد کەســێک شــانی بــدەنە بەر.. دەزگاکـــانی دەوڵەتیش لەکوردستاندا ئەگەر بەریـان لـێ نەگرتبێ ، بێگومان نەیان کردووە بە خەم.. حــزب و لایەنە سیاسـییەکانی کـوردیش کە ئەگەر ڕۆژێ لە ڕۆژان هەلی ئەوەیان بۆ ڕێک

(1) وەک پێویستی دەرکردنی بڵاوکراوەیەکی بـەردەوام بـۆ منـداڵانی کـورد بە کـوردی.. سـەیریش لەوە دایە ئەم مەسەلەیە لە ساڵانی حەفتاوە لە گۆڕێیە!!

کەوتبێ ڕۆژنامە دەربکەن بیریان لەوە نەکردووەتەوە لە پاڵ ڕۆژنامە عەرەبییەکەی (زمانحاڵ)یان ، هەوڵی دەرکردنی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە بە کوردی بدەن؟!!

بەم ڕەنگە کارەکە هەروا ماوەتەوە..

ئەمڕۆ ڕۆژنامە و کاروباری ڕۆژنامە بڵاو کردنەوە لە خۆیدا بووە بە زانستێک ، تەنانەت هێزێکی نکۆڵیلێنەکراو ، کە دەورێکی بەرچاو و گرینگی لە هۆشیارکردنەوەی کۆمەڵ و پێکهێنانی ڕای گشتی دا هەیە.. ڕوویەکی دیاری ڕاگەیاندنە شان بە شانی خەباتی چەکداری لە بزووتنەوە ڕزگاریخوازەکانی دنیادا دەرپێی دا بووە و لە شارستانییەتی نوێشدا بووە بە دیاردەیەک ، لە پاڵ ئادگار و سیمای تر ڕەنگی سەدەی بیستەمی ڕشتووە..

ڕاستە ڕۆژنامەگەریی کوردی بە درێژایی مێژووی (ئەگەر زۆر لە مێژیش نەبێ) خەباتێکی سەخت و پڕ لە سەروەری هەیە ، بەڵام نەبوونی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانەیش هەمیشە کەلێنێکی گەورە بووە لەو مێژووە ..

جیاوازی دەوری ڕۆژنامەی حەفتانە و گۆڤار و دەوریاتی تر و (ڕۆژنامەی ڕۆژانە)یش هەر بەجێی خۆی ، پێویستی بوونی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە بە کوردی تەنانەت لە قاوخی مافی ڕۆشنبیریشدا جێبەجێ دەبێ چ جای ئۆتۆنۆمی کە سەردەمانێک خواستی بزاڤی ڕزگاریخوازی کوردستان بووە .. کەچی پاش تێپەڕینی ئەو هەموو ساڵانەیش بەسەر ڕێککەوتننامەی 11ی ئازاری 1970 و ڕاگەیاندنی ئۆتۆنۆمی! (بە ڕەسمی) لەلایەن حکوومەتی عێراقەوە ،

له پـاڵ بـوونی زیـاتر له شـەش ڕۆژنـامەی ڕۆژانەو بەدەیانی دیکەی حەفتانە و گۆڤـاری هەمەلایەن و دەوریـــاتی تـــر (بە زمـــانی عەرەبـی) ، ڕۆژنـامەیەکی ڕۆژانە (ئێستاشـی لەگەڵ دا بـێ) بە کـوردی نیـیە!! لەکاتێکـدا تەکنەلۆژیـای ئەلیکترۆنــی کە هـۆی دیـکەی ڕاگەیانـدنی وەکـو ئێـزگە و تەلەڤزیۆنیشــی بەرەو پێشـتر بـردووە ، بە ڕادەیەک گەفــی پــێ لە ڕۆژنـامەی چـاپکراو دەکـا تەنـانەت (ڕۆژنـامەی ڕۆژانە)یـش ، بـۆیە دەبینـین لە تەواوی دنیایێــدا دەمــێکە ڕۆژنامەکــان لەم مەسەلەیە بەخۆ کەوتوون و هەوڵ دەدەن لە بەرامــــبەر لێشــــاوی ئەو پێشــــکەوتنە تەکنەلــۆژییە کە کــاری جیــددی بەســـەر هۆیەکــانی ڕاگەیاندنــەوە هــەبووە و هەیــە مشـورێک لـە دواڕۆژی ڕۆژنـامە بخـۆن ، کە

بەرەو پـــێش بردنـــی هۆیەکـــانی چـــاپ و بڵاوکــــردنەوە ســـیمای هەرە دیـــاری ئەو مشورخواردنەیانە .. لەم ڕوانـگەیەوە پێمـوایە دەرچـــــوونی (برایەتی) کە لەم باســــــەدا مەبەســــــتە ، وەک ڕۆژنـــــامەیەکی ڕۆژانە نیشانەیەکی دیارە لە مێژووی ڕۆژنـامەگەریی کـوردی دا بـاوەکو لەو ئاسـتە پێویستەشـدا نەبووبێ [2] .

---

(2) لێرەدا دەمەوێ ئاماژە بۆ ئەوەیش بکەم کە گەلێک ڕۆژنـــامە و گۆڤـــاری ترمـــان هەیە پێویســـتیان بە لێکـــۆڵینەوە و لێـــدوان هەیە و لەوانەیە لەم ڕووەوە لە (برایەتـــی) لە پێشـــتر بـــن، تەنـــانەت هەنـــدێکیان لەوانە دەهێـــــنن لە چـــــاپیش بـــــدرێنەوە ، بەڵام دەرچـــوونی (برایەتـــی) بە ڕۆژانە وەک یەکەمـــین تاقیکردنەوە لە مێژووی ڕۆژنامەگەریی کـوردی دا بـۆ مێژووی لەمە بەدوای ڕۆژنامەگەریمان پێموایە شایانی سەرنجە .. ئەم نووسینەیش هەوڵێکە لەم ڕێگایەدا.

دەسپێشخەرییێکی بەجێ.. بەڵام!!

سەبارەت بە زۆر ئەگەران ، هەر لە ساڵانی چلەوە بەدوا ، بەتایبەتی لە عێراق وا باو بووە ڕووناکبیر و دەستەی پێشەنگ یاخود ئەنتلێجستای کورد زیاتر لەوانە دەدیترا کە بە عەرەبی دەنووسن و دەخوێننەوە و زمانێکی ئەورووپی دەزانن ، هەرچەندە لەملاو لەولا ڕۆژنامەو گۆڤارو کتێبیش بە کوردی لە چاپ درابن.. بەڵام ئەوانەی

بڕوایان وابوو ، پێ دەچێ (زمـانی کـوردی) یــان نەک هەر کــورتبڕ ، بەڵکــو ئاســانیش دەهــاتە بەرچــاو وایــان دەزانــی دەیــزانن و تیایشـــــــی شـــــــارەزا و مەعلانــــــن، کە ڕاستییەکەیشی بەو چەشنە نەبووە!! زمـانی کوردی ، وەک زمانی هەر نەتەوەیەکی سـەر زەوی زمـانە و ڕێسـاو ڕێزمـانی تـایبەت بـە خۆی هەیە، لەگەڵ ئەوەی بـواری پەروەردەو گەشەکردنیشی هەمیشە لێ گیرابێ!! لە چاو ئەو هەل و مەرجــــانەی بـــــۆ زمـــــانی ئەو نەتەوانەی دراوســـێی کـــوردن و لەگەڵیــــدا دەژیـــن و هەمـــوو پێداویســـتییەکیان بـــۆ ڕەخساوە ، نەک هەر بوون و ماهیەتی خۆی پاراستووە ، بەڵکو بەرەو پێشیش چووە.

لە بەرایــی ئەو هۆیــانەش بە بــڕوای مــن خوێندن بووە بە زمانی کوردی کە ئەوسا لە

قۆناخی سەرەتایی دا تێنەپەڕیوە.. هەڵـبەت بە چاوپۆشـــین لە چـــۆنیەتی پڕۆگرامـــی خوێندن (ئەوسـاو ئێسـتاش..) بـێجگە لەوە سـەرچاوەی خۆپێگەیانـدن و ڕۆشـنبیریان لە ڕێـگەی زمـانی عەرەبیـیەوە بـووە. دیسـان عەرەبی زمانی نەتەوەی دەسەڵاتدار بـووە بە نیســـبەت عێـــراق و[3] دام و دەزگـــا و دامەزراوەکانی دەوڵـەتـیش بە عەرەبـی بـوون بێجگە لەوەی کە عەرەبـی زمـانی قورئانـە و بە خەرمانەیەکی پیرۆزەوە دەورە دراوە ، بە کـورتی زمانێـک بـووە نـانی پـێ دەسـت

(3) بێگومان لە ئێران و تورکیـاش ، فارسـی و تـورکی بووە.

کەوتووە ، بە پێچەوانەی کوردی کە ڕەنگە نان بڕانی تێدا بووبێ!!

هەر ئەمەیشە وای نەک هەر لە خەڵکی خاکیی ، بەڵکو زۆر ڕووناکبیر و ڕۆژنامەنووسی تەنانەت کوردیش (!!) کردووە بڕوایان وا بێ دەرچوونی ڕۆژنامەیەکی حەفتانە ، یا گۆڤارێکی مانگانە بە کوردی سەرو زیاد بێ[4].

---

(4) سەرەتای سالآنی حەفتا ڕۆژنامەنووسێکی لاو، کە لە بەشە کوردییەکەی ڕۆژنامەی یەکێک لە حزبە سیاسییەکاندا کاری دەکرد داوای تەئییدێک لە ڕۆژنامەکەی دەکا بۆ نەقابەی ڕۆژنامەنووسان بە مەبەستی ئەوەی ببێتە ئەندام. سکرتێری ڕۆژنامەکە، هەرچەندە کوردیش بووە، بەلآم کوردییەکی بەو ڕەنگەی نەزانیوە پێی دەڵێ: کاکی خۆم بۆ تۆ نابێ ، چونکە تۆ بە کوردی دەنووسی و لە بەشە کوردییەکە کاردەکەی ، هەوڵت بۆ دەدەم، بەلآم بڕوایش ناکەم ببێ!!

ئیدی حاڵ بەو جۆرە بووە: جێی داخیشە کەوا بووە و هۆشیاریی فەرهەنگی ئەوانە نەگەیشتووەتە ئەوەی بایەخی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانەیان بە زمانی کوردی لەبەرچاو بێ و بیری لێبکەنەوە ، لەکاتێکدا خۆیان خاوەنی مەسەلەکە بن ، یا هەرچی نەبێ خۆیان بە خاوەنی بزانن ، کەچی ئینگلیزەکان تەماشا دەکەی بۆ کاری پڕوپاگەندەی خۆیان هەر زوو ، دوای گرتنی بەغدا دێن گۆڤارێک بە زمانی کوردی بڵاودەکەنەوە [5] .

کردنی (برایەتی) بە ڕۆژانە کە پێشتر پاشکۆیەکی حەفتانەی ڕۆژنامەی (التآخی)

---

(5) لەمبارەیەوە بڕوانە: دکتۆر کەمال مەزهەر ئەحمەد (تێگەیشتنی راستی و شوێنی لە ڕۆژنامەنووسی کوردی دا- بەغدا 1977، ل112

بوو و پێشتریش گۆڤارێکی بەناو مانگانە بوو (بۆیەش دەڵێم بەناو چونکە کەم وا ڕێک دەکەوت مانگانە لە وەختی خۆی- وەختێکی دیاریکراو- دەرچوو بێ) وەک وتمان نیشانەیەکی دیارە لە مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردی دا و دەسپێشخەرێکی بەجێیش بوو..

بەڵام دوای چی؟!

دوای ئەوەی زەمینەی لەبار تێک چوو بوو بۆنی شەڕ دەکرا.. دەبوایە هەر دوای بڵاوبوونەوەی ڕێککەوتننامەکەی 11ی ئاداری 1970، هەست بەم کەلێنە بکرابووایە و هەنگاوی بۆ بهاوێشترا

بــووایە [6]. بــەڵام وەک لــە پێشــدا وتمــان لایــەنی پەیوەندیـدار بـە پرسـی فەرهــەنگ و ڕاگەیاندن و زمان کە بەفەرمی و بە قـانوون دانـی پێـدا نرابـوو بـە هەنـدیان نـەگرتووە و بایـــەخی بـــڵاو کردنـــەوەی ڕۆژنامـــە و بڵاوکراوەیان بە کوردی جێی سەرنج نەبووە، ئەگەر وا نەبووایە و ئێمە هەر لـە سـەرەتای ئیمزا کردنـی ڕێککەوتننامـەی ئـازاری 1970 بیرمــان لــە بــڵاو کردنــەوەی ڕۆژنامەیــەکی ڕۆژانە دەکردەوە .

---

(6) (برایەتی) تەنانەت بەو (27) ژمارەیەی بە ڕۆژانـە دەرچـــووە ، لەگەڵ ئەوەی لە ئاســـتی گەلێـــک ڕۆژنـــامەی دیکەشـــمان دا نەبــوو بــێ ، خەڵکــی پێشوازیان لێکرد.. بەڕادەیەک وای لە حکوومەت کرد بە ئاگادارکردنەوەیەکی تـایبەتی دای بخـات. وەک لە ئاگادارکردنەوەکەشـدا هـاتبوو بە بیـانوی ئەوەی بە ڕەسمی داوا نەکراوە ڕۆژانە دەربچێت (!!).

دیـــارە ئەمە ناهۆشـــیاریی فەرهەنگـــی و بەهەنــد هەڵنەگرتنـــی دەوری ڕۆژنـــامە بـــە زمانی خۆت دەگەیێنێ .

هەل و مەرجی دەرچوون
(چاوپێداگێڕانێکی مێژوویی خێرا)

وەک وتمـان (برایەتـی) لەکاتێکـدا کـرا بە ڕۆژانە زەمینەی لەبار تێک چـوو بـوو.. نەک هەر ئەوەندەیش ، بەڵکو دەرکردنیشـی پەلە پەلیەکی تێدا بوو..

ئـاوڕدانەوەیەک بەرەو ئەو کـاتە (برایەتـی) تێدا کرا بە ڕۆژانە دەبینین هەل و مەرجێکی

بەو ڕەنگە لە گۆڕێ نەبوو تـاقیکردنەوەیەکی وا بەخـــۆیەوە ببینـــێ.. لەلایەک زەمیـــنەی ڕێککەوتنـــی نێـوان شـۆڕش و حکـوومەتی عێـراق تـا دەهـات بەرەو لەقـین و ڕۆچـوون دەچوو ، لەلایەکی دی هێرشـێکی ڕاگەیانـدن لە نێـــوان ڕۆژنـــامەی (طريـــق الشـــعب) و (التـآخى)دا لە ئـارادا بـوو[7]، کە بەداخەوە وەک دەبینـین کـارێکی زۆریشـی کـردە سـەر نـــاوەرۆکی ئەم تـــاقیکردنەوە کـــۆرپەیە ، چـــونکە هاوکـــات لەگەڵ بـــوونی بە ڕۆژانە

---

(7) دیـــارە ئەم باســـەی ئـــێمە لێکـــۆڵینەوەیەکی ڕۆژنامەنووسییە بە میتۆدی (شیکردنەوەی ناوەرۆک) دەنا ئەم مەسەلەیە دەکرێ درێژەی پێ بدرێ.

هێرشـەکە زیـاتر پەرەی سـەندبوو و تـۆختر ببوو..

وەکو لایەنی هـونەریش ، نە چاپخـانەیەکی لەبار و پڕ بە پێستی بۆ مەیسەر کرا بوو[8] نە ئەو کـادیر و ڕۆژنامەنووسـانەی کاریـان تێدا دەکرد باوەکو نووسـەریش بـوون، بەڵام زۆربەیان لە دەرگای ئەدەبەوە هاتبوونە نێـو

(8) تەکنیکی نوێ بەگوێرەی چاپخـانە ، لە ناوەڕاسـتی ساڵانی حەفتاوە هاتە عێراق ، بۆیە دەبینین زۆربەی ڕۆژنامەکان بە لێتەرپرێس چـاپ دەکـران ، سـوێندی ڕۆژنامەی (الثورة) ناخۆم (زمانحاڵی بەعـس) کە بە ئۆفسێت چاپ کرابێ.. بێجگە لەوەیـش چنینـی پیـت یـا بە دەسـت بـوو ، یـاخود بە لاینۆتایـپ وەک ئێستاش چنینی ئەلیکترۆنی و چاپی ئۆفسێتیش ئاوا بەربڵاو نەبوو .

کـــاری ڕۆژنامەنووســــییەوە ، لێرەشــــدا مەبەســــتمان لەوە نیــیە بڵێـــین ئەوەی لە دەرگـــای ئەدەبەوە بێـــتە نێـــو دنیـــای ڕۆژنامەنووســی ،ڕۆژنـامەنووس نیـیە ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشـــدا پێداویســـتی تەکنیکـــی و هونەری ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە دیارە کۆمەڵێک شـــارەزا و پســـپۆڕی دەوێ. کادیرەکـــانی (برایەتـی) بـێجگە لەوە زۆریـان لە شـوێنی دیـــکەش کاریـــان دەکـــرد، ئەمەش کـــاری هەندێکیانی بڵاو کردبوو،تـا وای لـێ هـاتبوو ئەگەر بگـــــونجێ بڵێـــــین ببـــــوو بە (گۆشەخانە!!) ، هەر کـادیرە و گۆشـەیەکی تایبەتی هەبوو ، وەکـو بـار دەهـاتە بەرچـاو بەسـەرییەوە کە پێمـوایە توانـای هەڵگرتنـی نەبـوو ، تەنـانەت وەک زمانحـاڵی حزبێـک زۆرجار تەواو لە سیاسەتی حزبەکە لای داوە

یــا هەنــدێ لە کادیرەکــانی سەربەســتی نووسینیان لەوکاتەدا ئیستیغلال کردووە، کە ئەمانەش هەمووی لە ئەنجامدا کاری کردە سەر شێوە و ناوەرۆکی ڕۆژنامەکە..

ئەگەر لەگەڵ دەرچوونەوەی (التـآخی)دا ، (برایەتــــی)یش بە ڕۆژانە دەربچووبــــووایە بێگومــانم لەوەی شــوێنێکی بایــەخــدار و دیــــارتری لە مێـــژووی ڕۆژنامەگەریمانـــدا دەگرت، چونکە تەنانەت بەهۆی ئەو هەل و مەرجەی ڕێککەوتنی ئادار دروستی کردبوو ڕۆژنامە عەرەبییەکانیش ئازادییەکی چاکیان لە بڵاوکردنەوەدا بۆ هاتبووە گۆڕێ،چ جای (برایەتـــی) کەزمانحـــاڵی حزبێـــک بـــوو ڕێککەوتنەکەی لەگەڵ حکوومەت دا ئیمزا کردبوو و نوێنەری شۆڕشی کوردستان بوو لەم بەشەی بەستراو بە عێراق ، لەگەڵ ئەو

هەل و مەرجە ناجوورەیشـــــــدا، (برایەتی) بەوچەند ژمارە کەمە وەک تـاقیکردنەوەیەکی نـویّ لە ڕۆژنـامەگەریی کـوردی[9] ، دەوری خۆی بینی و خوێنەری کوردی هەرچی نەبیّ لە جیـاوازی ڕۆژنـامەی ڕۆژانەو حەفتـانە بـا خەبەر کرد[10] .

---

(9) کە دەڵێـــین (برایەتـــی) ڕۆژانە، مەبەســـتمان لەو (27) ژمـــارەیەیە بە ڕۆژانە دەرچـــووە ، دەنـــا (برایەتی) وەک ڕۆژنـامەیەکی حەفتـانە و پێشـتریش وەکـو گۆڤـارێکی مانگـانە هەر هەبـووە. لەسـەرێکی دییـەوە (ڕۆژنامـەی ڕۆژانـە) لـە قـاوخی مـافی ڕۆشنیریدا جێبەجیّ دەبیّ چ جای ئۆتۆنۆمی.

(10) (برایەتی) بە حسـاب وەک ڕەمـزی دۆسـتایەتی دوو نەتەوە ، کورد و عەرەب ئەو ناوەی لێنـرا بـوو بەڵام ڕژێمی شۆڤێنی دوای نسکۆ ئـەو ناوەیشـی پـیّ ڕەوا نـەبینی ئـەوەبوو (**التـاخي**) کـردە (**العــراق**) و (**برایەتی**) یش بوو بە (**پاشکۆی عیراق**).

شیکردنەوەی ناوەرۆک

(1) هەواڵ :

(سەرچاوە و چۆنیەتی مامەڵە لەگەڵ کردن و شێوازی بڵاوکردنەوە لە یەکەمین تاقیکردنەوەی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە بە کوردی).

ڕۆژنامەگەریی نوێ واتە ڕۆژنامەگەریی هەواڵ.. ڕۆژنامە بەهۆی هەواڵەوە ڕای گشتی بنیات دەنێ ، هەر هەواڵیشە تەوەری هەموو بەدواداچوون و پێشبینی و ڕای تاقە کەس و گشتی[11] ڕۆژنامەی ڕۆژانەیەش هەر بە هەواڵ لە هی حەفتانە جیادەکرێتەوە..

---

(11) بڕوانە: دکتۆر حسنین عبدالقادر/ الصحافة کمصدر للتاریخ ، ج2 ، قاهیرة ، 1965، ل4.

هەواڵ ئینجـا (سیاسـی ، کـۆمەڵایەتی ، ڕۆشـنبیری ، یـا ئـابووری و.. تاتـد ..). کۆڵەگەیەکی بەهێزە کە ڕۆژنامە متمانـە لای خوێنەرانی دروست دەکا و بەردەوامی خـۆی لەسـەر ڕادەگـرێ[12] . تەنـانەت لە ڕۆژنامەگەریی (بیسـتراو) و (بینراو)یشـدا هـەواڵ تایبەتایـەتی خـۆی هـەیە و

---

(12) لەبارەی پێناسـی هەواڵـەوە ، زۆر ڕای جۆراوجـۆر هەیە، بە نمـوونە (چـارڵس دانـا) دەڵێـت: هەواڵ ئەوەیە هەرچـی جەمـاوەری بەرفراوانـی خەڵـک پێـی گرنـگ بـێ و سـەرنجی ڕابکێشـێ.. وەکـی دی (نۆرثکلیـف) ، پێـی وایە ئەگەر سـەگێک پـڕ بـداتە ئـادەمزاد هەواڵ نیـیە ، بە پـێچەوانەوە ئەگەر ئـادەمییەک پـڕی دایە سـەگ ئەوە هەواڵە.. بە واتـا هەواڵ ئەوەیە شـتێکی تیـا بـێ خەڵکـی بـوروژێنێ.. بیروڕای دیکەش لەبارەی ناسـینی هەواڵەوە زۆرن کە لێرەدا جێی باس نییە..

وام دێــــتە بەرچـــاو لە ڕۆژنامەگەرییـــدا ، بەتـــايبەتيش ڕۆژنـــامەی ڕۆژانە هەمـــوو بابەتەكـانی تـر لە كەنـارە بەربەرينەكـانی هەواڵ دان ، جـا چ ڕیپۆرتـاژ بـێ يـاخود ئەوەی پێی دەگوترێ چيرۆكی هەواڵئـامێز ، تەنـانەت لاپەڕەكـانی ئەدەب و هـونەريش لە ڕۆژنـامەدا لە ڕووبـاری هەميشـە تيـژڕۆی هەواڵەوە دەخۆنەوە، ئەگەرچـی لە ئەنجامـدا بڕژێنەوە هەمان ڕووباريش..

ئێسـتا بـا بێـين بـزانين (برايەتـی) ڕۆژانە سـەرچاوەی هەواڵەكـانی لە كـوێ دا بـوو و چـۆنی مـامەڵە لەگەڵ ئەو هەواڵانەدا دەكـرد پێی دەگەيشتن و چۆنی بڵاودەكردنەوە و تـا چ ڕادەيەک تێيدا سەركەوتوو بوو؟

(برايەتـی) لە سـێ سـەرچاوە هەواڵـی وەردەگرت :

یەکەم/ ئاژانسی دەنگ و باسی عێراقی (ئا. د. ع).

دووەم/ ڕۆژنامە و گۆڤار و بڵاوکراوە عەرەبییەکان ، بەتایبەتیش ڕۆژنامەی (التآخی) کە ئەویش بە دەوری خۆی هەر لە هەمان ئەو سەرچاوانەوە هەواڵی پێ دەگەیی.

سێیەم/ پەیامنێرە تایبەتییەکانی خۆی و پەیامنێرەکانی (التآخی) و دەزگا و ڕێکخراوەکانی حزب. (پارتی دیموکراتی کوردستان).

ڕۆژنامەگەریی کوردی بەشێوەیەکی گشتی ڕۆژنامەگەریی وتار بووە زیاتر لەوەی ڕۆژنامەگەریی هەواڵ بێ ، بۆیە لە مەسەلەی مامەڵە لەگەڵ کردنی هەواڵدا سەیر دەکەین

(برایەتی) چ لە هەڵبژاردن و چ لە داڕشتنی هەواڵ ڕێبازێکی سەربەخۆ و تایبەتی نییە ، هەر ڕاستەوخۆ وەرگێڕانی عەرەبییەکەیە لە هەندێ هەواڵی ناوەخۆوە بترازێ کە ئەوانیش یا بایەخێکی ئەوتۆیان نەبووە ، یا بایەخیان پێ نەدراوە..

شێوازی داڕشتنی هەواڵەکانی دەرەوەیش تایبەتمەندییەکی تێدا نییە چ وەک سەرچاوە یا وەک دەستبەجێی بڵاوکردنەوە.. (برایەتی) هەر لە هەمان گۆشەنیگایشەوە دەیڕوانییە هەواڵ کە ڕۆژنامە عەرەبییەکان پێیان دەبینی! ئەمەش زیاتر بەهۆی نەبوونی سەرچاوەیەکی تایبەت بەخۆی بوو..

ئەو هەواڵانەی لە پەیامنێرەکانیشەوە بۆی هاتوون ، زۆربەیان بەهایەکی

ڕۆژنامەنووسـیان پێـوە دیـار نیـیە ، ئەمەش ئەوە دەگەیێنـــــــێ کە (برایەتـــــــی) وەک ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە وەکو پێویست پەیامنێری نەبووە (13).

بـــــــۆیە ئەو هەواڵانەی لە برایەتـــــــی دا بڵاوکـــــــــــراونەتەوە هەر ئەو هەواڵانەیە کە

---

(13) ژمارەی پەیامنێرەکـانی تـایبەت بە برایەتـی لەنـاو وڵاتدا نەدەگەیشتنە ژمارەی پەنجەی یەک دەست کە ئەمەش بـــۆ ڕۆژنـــــامەیەکی ڕۆژانە زۆر کەمە .. لە دەرەوەی وڵاتیشـــدا پەیـــامنێری نەبـــووە .. دیســـان هۆیەکـــانی پەیوەنـــدیش وەک ئێســـتا نەبـــوو و (سیستەمی مـایکروێف) لە شـارەکانی کوردسـتان دا نەبـوو ، پەیـامنێر تـا بەغـدایێکی وەردەگـرت ئـاوی چاوی دەچوو!

ڕۆژنامەکـــانی دی بە عەرەبـــی بڵاویـــان کـــردووەتەوە بەتـــایبەتیش ڕۆژنـــامەی (التآخی)[14] .

لە شـــێواز و چـــۆنیەتی بڵاوکردنەوەشـــدا هەواڵەکـانی برایەتـــی ڕەمەکـــی و هەروایـــی بوون ، ئەمەش لە چاوپێداگێڕانێکی خێرایـی لاپەڕەکانـــــــــــدا دەردەکەوێ ، چ وەک دەرخســـتنی هەواڵـــی گرنـــگ و گرنگتـــر و

---

(14) لەگەڵ ئەوەشـدا نووسـەری ڕۆژنـامە دەتـوانێ لە داڕشتن و شێوازی بڵاوکردنەوەدا وا لە هەواڵەکە بکا (بـاوەکو لە (التآخی)یشـی وەرگرتبـێ) سـیمایێکی تایبەتی بداتێ.. بە واتـا بیکـوردینێ.. بەڵام دیسـان دەبێ ئەوەیش بڵێین بڵاوکردنەوەی هەواڵ لە هەمـان ڕۆژدا نرخـی خـۆی هەیە کە بێگومـان لە ڕۆژنـامەی حەفتانەدا ئەو نرخەی نامێنێ .

گرنگترین ، چ وەک تایتڵەکانیش ، تەنانەت لە شـێوازی بڵاوکردنەوەشـدا ، وەک دانـانی وێـنە ، یـا دەرخســتنی هەواڵێــک بەهــۆی کوللەیی یا هەر شـێوەییێکی تـری پێوەنـد بە هونەری دەرهێنانی ڕۆژنامەنووسی.

بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا لێرەدا ئـەوەش لـەبیر نەکــەین کــە (لــە ڕووی ژمــارەوە) هەواڵ ڕووپەڕێکـی زۆری لە (برایەتـی)دا گرتـووە و بەو (27) ژمـارەیەی لێـی دەرچـووە (180) هەواڵــی دەرەوە و (160) هەواڵــی نـاوخۆی بڵاوکردووەتەوە.

(2) مانشێت و سەروتار

(مانشـــێت) لە زمـــانی ڕۆژنامەنووســـی دا دەکاتە تایتڵی سەرەکی ڕۆژنامە.

مانشـێت بـایەخێکی تـایبەتی لە ڕۆژنـامەدا هەیە ، بەتایبەتیش بۆ ڕۆژنامەی ڕۆژانە.

مانشێت هەمیشە پەیوەندی ڕاستەوخۆی بە هەواڵەوە هەیە و هەر لە هەواڵـــــــــــیش دەردەهێنــرێ ، بەپێــی گرنگــی هەواڵەکە و پەیوەنـــدی بە بەرژەوەنـــدی گشـــتی یـــا سیاســـەتی ڕۆژنـــامەکە ، کە لە دێرێـــک یـــا چەنـد وشـەیەک هەواڵــی پــێ دەردەخـرێ ، بـــۆیە ئەو هەواڵەی دەکـــرێ بە مانشـــێت بێگومان شارەزایی و کارامەیی دەوێ.

خـــوێنەریش لە یەکەم چاوخشـــاندنی بە ڕۆژنـــامە ئەوەی دەیبینـــێ و ســـەرنجی ڕادەکێشێ تایتڵی سەرەکی (مانشێت)ـە.

مانشـــــێتەکانی (برایەتــــــی) وەک سەرنجڕاکێشـــانی خـــوێنەر تـــا ڕادەیەک ســـەرکەوتوون ، بەڵام وەک چڕکـــردنەوەی هەواڵەکە لە قاوخی هـونەری ڕۆژنامەنووسـی دا بەو جـــۆرە نەبـــووە کە پێویســـتە.. بەتـایبەتیش لە داڕشـتن دا کە ئەمەش وەک وتمـــان پێوەنـــدی بە داڕشـــتنی خـــودی هەواڵەکەیشـەوە هەیە ، تەنـانەت هەنـدێ لە مانشـێتەکانی لە سـێ دێـری ڕەت کـردووە (؟!)[15]، کە ئەمەش بـۆ تـایتڵی سـەرەکی

---

(15) بە نموونە: بڕوانە ژمارە (1) و (4).

ڕۆژنـــامەیەکی ڕۆژانەی قەوارە (تابلۆیـــد)ی وەک برایەتی زۆرە.

لە شـــێوازی بڵاوکردنەوەشـــدا (برایەتـــی) دەبینین پەیڕەوی ڕێگا ئاساییەکەی کردووەو مانشێتەکانی هەمیشە لەژێر تەرویسـەدا[16]، بووە و بە یەک ڕەنگیش چاپ کراوە.

پەیڕەوکردنـی ڕێگـای ئاسـایش ئەوسا بـاو بوو ، ئێستا وانییە، گەلێک ڕۆژنامە بۆ زیاتر سەرنجڕاکێشـــانی خـــوێنەرانی زۆرجـــار دوو تایتڵی دەبێ، هەندێ جار دەگاتە (سـێ) ، کە لە ســـەر و ژێـــری تەرویســـەدا بەشـــیان

---

(16) تەرویسە: بەو ڕووپەڕە دەگوترێ کە لە سـەرەوەی لاپەڕەی یەکەمی ڕۆژنامە دایە و ناونیشانی ڕۆژنـامەو تەواوی زانیارییەکانی دیکەی لەبارەی ڕۆژنامەکە تیـا دەخرێتە ڕوو وەکو ژمارە و (ڕۆژ) و (ناوی خـاوەن ئیمتیاز) و (سەرنووسەر) و تاد..

دەکـــا، بەپێـــی گرنگـــی هەواڵەکە ، ئەمەش لەکاتێکـدا دەبـێ کە دوو یـا سـێ هەواڵـی گرنـــگ هەبـــێ ، وەک ئەوەی لە ڕۆژنـــامە عەرەبییەکانی عێراق دا دەیبینین.

ســــەروتاری ڕۆژنــــامەیش کە وتــــاری سـەرەکیەتی و زیـاتر لەلای ڕاسـتی لاپەڕەی یەکەمـــدا بە دوو ســـتوون یـــان زیـــاتر بڵاودەکرێتەوە و سیاسەتی ڕۆژنامەکەی تێـدا ڕەنــگ دەداتەوە و هەمیشـــەیش بەبـێ نـاو دەبێ و زیاتر بـۆ مەبەسـتی کـارکردنە سـەر ڕای گشـــتییە بە ئاگـــادارکردنەوەی لە کەموکوڕی و گرفتەکان ، یا هۆشـیارکردنەوە یا بۆ پاڵپشتی مەسەلەیەک یا ڕایەک دەبـێ ئـەویش بەهـۆی هێرشـی ڕاگەیانـدنی نێـوان هەردوو ڕۆژنـــامەی (التـــآخی) و (طریـــق الشعب) کە پێشتریش باسمان کرد ، سـەیر

دەکەیــن ســەروتارەکانی (برایەتــی) زۆربەی زۆریان بۆ ئەو مەبەستە تەرخان کراون[17].

هەر بەو هــۆیەوە زۆربەی ســـەروتارەکان سیاســی ڕووتــن و ڕەنگــدانەوەی وەختــی خۆیانن..

شـــایانی باســـە لەو (27) ژمـــارەیەی (برایەتــی) ڕۆژانەدا تەنیــا (16) ژمــارەی سەروتاریان تێدایە.

---

(17) بڕوانە بیبلۆگرافیای بابەتەکان.

(3) ڕیپۆرتاژی ڕۆژنامەنووسیی

ڕێپۆرتاژ لە گرنگی دا بۆ ڕۆژنامە بەتایبەتیش ئەگەر ڕۆژانە بێ لە دوای هەواڵەوە دێ ، "لەو نوختەیەشەوە دەست پێ دەکا کە هەواڵی تێدا تەواو دەبێ"[18]، چونکە ئەگەر هەواڵ وەڵامی شەش پرسیارە بەناوبانگەکە (کێ و چی و کەی و لەکوێ و بۆ) بداتەوە ئەوا ڕیپۆرتاژ وەڵامە بۆ پرسیارێکی سەرەکی ئەویش (بۆ؟) [19]، واتە بۆ وا بووە؟

(18) دکتۆر ابراهیم امام دراسات في الفن الصحفي، قاهیرە، ل99.

(19) لەمبارەیەوە بڕوانە: پاکزاد محمد کریم ، ڕۆژنامەگەریی کوردی و ڕۆژنامەنووسی کورد ، بڵاوکردنەوەی یەکێتی ڕۆژنامەنووسانی کوردستان (لە شاخ) 1984.

هەرچەنـــدە (برایەتـــی) لە بڵاوکـــردنەوەی ڕیپۆرتـــاژدا درێغـــی نەکـــردووە، بەڵام زۆربەی زۆری ڕیپۆرتاژەکانی لە شێوەی چاوپێکەوتن دان ، بەو واتایەی ڕیپۆرتاژەکان ژمـارەیەکی کەم نەبێ مامڵـەتی ڕۆژنامەنووسـییان پێـوە دیـار نیـیە ، زیـاتر ڕیپۆرتـاژی جیهـانین و کراون بە کوردی .

دیسان بە بەراورد لەگەڵ ئەو ڕیپۆرتـاژانەی ڕۆژنـــامە کوردییەکـــانی ئەوســـا بڵاویـــان کردووەتەوە ، ئەگەر ئەوەی لێ دەرکەین کە (برایەتـــی) ڕۆژانە بـــووە و ئەو ڕۆژنامـــانە هەفتـــانە بـــوون وەک لایەنـــی هـــونەری پێشـــکەوتوو نەبـــوون ، بەڵام وەک نـاوەرۆک ســـەرکەوتوو بـــوون. دەبـــووایە (برایەتـــی) بەپێی ئەو شوێنەی لە ڕۆژنامەگەریی کوردی

ئەوسادا هەیبوو زیاتر دەوری چاودێری بەسەر دەزگا و کۆمپانیاکانی دەوڵەت و موڵکدارەکان ببینێ بەتایبەتیش لە کوردستان دا ، لەمەشدا بە ڕیپۆرتاژی ڕۆژنامەنووسیی ڕۆژنامەیەکی وەک (برایەتی) دەیتوانی بیانخاتە بەرچاو ، چونکە ڕیپۆرتاژ بەهۆی ئەوەی زیاتر پشت بە بەڵگە دەبەستێ و وێنەی لەگەڵدا دەبێ زیاتریش جێی بڕوا دەبێ. بە نموونە (برایەتی) لەو (27) ژمارەیەدا ڕێپۆرتاژێکی لەسەر مەسەلەی ڕۆشنبیری منداڵانی کورد بڵاو نەکردووەتەوە کە ئێستاشی لەگەڵدا بێ سەرچاوەیەک یا گۆڤارێک یا بڵاوکراوەیەکی تایبەت بە خۆیان نییە! یا لەبارەی گەشت و گوزار لە کوردستان و گیروگرفتەکان یا باری بژێوی و ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتی ئافرەتی

کــورد له دێهاتەکـــان دا و بەراوردی لەگەڵ ئــافرەتی شــار.. یــا مەســەلەی خوێنــدنی کــوردی ، یــاخود گیروگرفتــی ڕۆشــنبیری کوردی و لەسەرووی هەموویشەوە مەسـەلەی گەمارۆدانی ڕۆشنبیری و [20]. تاد..

---

(20) گەمارۆدانی ڕۆشنبیری: کولتوورێک کە سـەبارەت بە زۆر هــۆ دەســت بەســەر لایەنــی ڕۆشــنبیری دا دەگـرێ ، مەرجـیش نیـیە ڕۆشـنبیری و کولتـووری دەوڵەمەنــدتر بــێ لە کولتــووری ئەوی دی ، بەڵام بەهـۆی چەنـد ئەگەرێـک ئەمەی بـۆ مەیســەر دەبـێ وەکو ئەوەی هۆیەکانی ڕاگەیاندن بەتایبەتی ئێـزگە و تەلەڤزیۆن لەبەر دەستی خۆی دا دەبن بەم شـێوەیە جــۆرێکی تــایبەتی لە ڕۆشــنبیری و فەرهەنــگ دەسـەپێنێ کە لەگەڵ خواسـت و بەرژەوەنـدییەکانی خۆیدا بێتەوە و گـوێ بـە گەشـەکردنی ڕۆشـنبیری و کەلتوورەکەی تر نادا ، بێگومان ئەمەش بە مەبەست دەکرێ .

بە بڕوای من ئەم کەلێنانە لە (برایەتی) ڕۆژانەدا زیاتر بەهۆی نەبوونی کادیری ڕۆژنامەنووسییەوە بووە ، ئینجا هۆی تر.. چونکە ئەوەی هەبووە وەک وتمان لە ڕێگای ئەدەبەوە هاتووەتە ناو دنیای ڕۆژنامەگەریی و پەیامنێر و ڕۆژنامەنووسییەکانیشی وا دەردەکەوێ بەپێی پلانێکی تایبەتی دەستیان نەداوەتە کار ، بەڵکو هەر یەکێکیان بە کەیفی خۆی کاری کردووە کە لێرەشدا ڕادەی کارامەیی و هۆشیاری ڕۆژنامەنووسەکە دەوری خۆی هەیە لە دەرک کردنی بەو بابەتە گرنگانەی ڕۆژنامەکەی پێویستیەتی ، وەک چۆنیەتی بڵاوکردنەوەیش ، سەبارەت بەوەی (برایەتی) (8) لاپەڕەی قەوارە تابلۆید قەوارە (نیو 2/1) بووە نەیتوانیوە

ڕیپۆرتـــاژی تێروتەســـەڵ بڵاوبکـــاتەوە کە هەنـــدێ جـــار بـــابەتی (ڕیپۆرتـــاژ) هەیە هەڵدەگرێ دوو لاپەڕەی بۆ تەرخان بکرێ..

زۆربەی ڕیپۆرتاژەکانی (برایەتی) کـورتن وەک زمـانی داڕشـتنیش زیـاتر لە بیـری- ڕاگـوزاری نزیـک دەبـنەوە تـا داڕشـتنی ڕیپۆرتاژی ڕۆژنامەنووسیی.

(4) لێکۆڵینەوەی سیاسی

ئەو لێکـۆڵینەوانەی (برایەتـی) لەو چەنـد ژمارەیەدا بڵاوی کردوونەتەوە لە دوو تەوەرە دان : تەوەری یەکەم: ئەو لێکۆڵینەوانەن کە دەچـنەوە نـاو هەمـان ئەو بابەتـانەی بـۆ مشـتومڕی نێـوان ڕۆژنـامەی (التـآخی) و (طریق الشعب) تەرخان کرابوون.

بەداخەوە دەبـــــووایە (برایەتـــــی) وەک یەکەمین تاقیکردنەوە، لێکۆڵینەوەی سیاسی وایشـی تێـدا بـووایە دیـاردە جیهانییەکـان شیبکاتەوە و قسەیان لەسەر بکات.

تەوەری دووەمـیش: ئەو لێکـۆڵینەوانەن کە لە زمانی تر (بەتایبەتی عەرەبی) کـراون بە کوردی.

هێشـــتا ئەم تەوەرەیە تـــا ڕادەیەک وەک هەڵبژاردنـــی بابەتەکـــان لە تەوەری یەکەم باشترە.

بێگومان نووسینی (لێکۆڵینەوەی سیاسی) بـــۆ ڕۆژنـــامەیەکی ڕۆژانە بە زمانێـــک کە یەکەمین تـاقیکردنەوەی بێ لە دەرچوونیـدا بە ڕۆژانە شـتێکی ئاسـان نیـیە.. بـۆیە مـن بەش بەحـاڵی خـۆم وەرگێـڕان زیـاتر لەم بـواردا بـە پەسـندتر دەزانـم ، بە مەرجێـک

لێکۆڵینەوەکـــان لە ڕوانینێکـــی بابەتیـــانە و بەدواداچـــوونێکی زیرەکـــانەدا بـــن و ڕێ ڕوونییەک بن بۆ خوێنەری کورد .

هەنـــدێ پێیـــان وایە دەخـــوازێ لەگەڵ بـاروزورفی کـورددا بێـتەوە ، بەڵام مـن وای نابینم ، چونکە ئاشناکردنی خوێنەری کـورد بە تـاقیکردنەوەی گەلان بەرچـاوی ڕوونـاکتر دەکاتەوە و بەرپێی خـۆی باشـتر دەبینـێ و هەنگاوی خێراتر هەڵدەنێ.

(برایەتی) چەند لێکۆڵینەوەیەکی دیکەشـی بڵاوکردووەتەوە ئەوەی دەکرێ پێی بگـوترێ (ڕۆشـــنبیری پارتـــایەتی) ، کە دەچێـــتەوە خـانەی لێکـۆڵینەوەی سیاســی ، لەمەشـدا (برایەتی) بەڕای من وەک زمانحاڵی حزبێـک کارێکی پێویستی ئەنجام داوە.

له شێوازی بڵاوکردنەوەشدا ، لێکۆڵینەوە سیاسییەکانی لە ئاستی پێویست دا نین ، بەتایبەتیش لە ڕووی بڵاوکردنەوەی وێنە و نەخشە و ئامار و بەڵگەنامەی تر کە بێگومان لێکۆڵینەوە ، هەر لێکۆڵینەوەیەک بە پێزتر دەکەن.

(5) ئەدەب و هونەر و ڕۆشنبیریی گشتی

له چاو ئەوەی ژمارەکانی (برایەتی) ڕۆژانە کە لە (27) ژمارەی ڕەت نەکردووە ، ئەدەب و هونەر و لێکۆڵینەوەی هونەری و ئەدەبی بەشێکی چاکی لاپەڕەکانی گرتووە ، ئەمەش دیاردەیەکی تازە نییە لە ڕۆژنامەگەریی کوردی دا ، زۆربەی هەرە زۆری ڕۆژنامە و گۆڤارەکانمان ، بابەتەکانی

تری هەر هەمووی بەلایەک بووە ، ئەدەبیش بە لایەک.

(برایەتی) وەک ڕۆژنامەیەکی سیاسی ڕۆژانە ، بە بەراورد لەگەڵ بابەتی دیکەدا ، بابەتی ئەدەبی و هونەری زیاتر بڵاوکردووەتەوە ، ئەوە ئەگەر ئەو بابەتانەیشی لێ دەرکەین کە دەچنەوە ناو ڕۆشنبیری گشتی.

لەو (27) ژمارەیەدا (7) لێکۆڵینەوەی ئەدەبی و (16) شیعر و (6) چیرۆک و (14) لێکۆڵینەوەی هونەری و بابەتی دیکەی لەبارەی هونەر تێدایە[21]. بێجگە لەو پارچە پەخشانانەیش کە لە شێوەی

---

(21) بڕوانە بیبلۆگرافیای بابەتەکان.

بیری ڕاگوزاری دان و بە بڕوای من زۆربەیان دەچـنەوە خـانەی ئەدەب لەوەی لە خـانەی وتار یـاخود کـورتە وتـاری ڕۆژنامەنووسـییدا بن.

بەڵام (برایەتـــی) بـــایەخی بە ئەدەبـــی منـــداڵان نەداوە ، دەبـــووایە بەلای کەمەوە حەفتەی لاپەڕەیەکـی بـۆ تەرخـان کردبـان ، کەچـــی لە تەواوی ژمارەکـــانی تەنیـــا یەک چیرۆکـــی منـــداڵانی بڵاوکـــردووەتەوە [22] گرفتێکـــــی دیـــــکەی ڕۆژنامەگەریمـــــان بەتـــایبەتیش لەم بـــوارەی بـــۆ ئەدەب و هـونەری تەرخـان دەکەن ، بەدواداچـوون و شـیکردنەوەی هەواڵە نوێیەکـانی پێوەنـد بە

(22) بڕوانە بیبلۆگرافیای بابەتەکان/ بەشی چیرۆک.

ئەدەب و هــونەرە کە هــیچ بــایەخی پــێ نادرێ.

لاپەڕەکانی ڕۆشنبیری بام لە ڕۆژنـامەیەکی سیاسیشــدا بــن پێویســتە خــوێنەرانی لە تــازەترین هەواڵــی ئەدەبــی و هــونەری بــا خەبەر بکــا ، نەک هەر ئەوەیــش ، دیــاردە تازەکــانیش شــیبکاتەوە و بیانخــاتە بەر تیشــکی لێکــۆڵینەوە و لێــدوان ، واتە چارەســەرکردنی ڕۆژنامەنووســیانەی هەواڵە ئەدەبــی و هــونەری و ڕۆشــنبیرییەکان بەگشتی .

چــونکە بڵاوکــردنەوەی ڕووت و هەروایــی کــاری ئەدەبــی وەکــو شــیعر و چیــرۆک لە ڕۆژنــامەدا و بــایەخ نەدان بە بەدواداچــوونی ڕۆژانەی هەواڵە ڕۆشــــــــــنبیرییەکان و شیکردنەوە و لەسەر نووسینیان بۆ لاپەڕەی

ڕۆشنبیری کاری پێکگەیشتن بەو ڕەنگە ناگەیێنێتە ئەنجام.

ئەمەش لەکاتێکدا بووە کە زۆربەی کادیر و ڕۆژنامەنووسەکانی (برایەتی) نووسەر و ئەدیب بوون و ئاگادار بوون لەوە ڕۆژنامە و گۆڤارە عەرەبییەکان لاپەڕە ڕۆشنبیرییەکانییان چۆن دەخەنە ڕوو ، هەربە نموونە ڕۆژنامەی (الجمهورية) و گۆڤاری (الاقلام)ی بەغدایی و چەندانی دی کە لە وڵاتە عەرەبییەکان دەردەچوون و دەگەیشتنە کتێبخانەکانی عێراق.

(6) گۆشە و ستوونە بەردەوامەکان

گۆشەو ستوون چەشنێکە لە وتاری ڕۆژنامەنووسیی سەرەتای سەرهەڵدانی

ڕۆژنامە ، لە قاوخێکی تردا دەبێ و ڕەگەزی بەردەوامی تێدا دەبێ.

دیسان وتاری ڕۆژنامەنووسیی کەم وا ڕێک دەکەوێ نـــاوی نووســـەرەکەی بەســـەرەوە نەبێ، چەنـدی گۆشـە و سـتوونی بەردەوامە بەتایبەتیش لە ڕۆژنـامەی ڕۆژانە گـەلێ جـار وا ڕێـک دەکـەوێ یـان نـاوی هەر بەسـەرەوە نـیـە ، یـان ئەگەر نـاوی بەسـەرەوەیش بـێ نـاوێکی خـوازراو یـاخود کـورتکراوی پێـوە دەبـێ[23] گۆشـەو سـتوونی بەردەوامـیش سـیمایەکی تـایبەتی بە ڕۆژنـامە دەدەن و

(23) زۆرجاریش ناوی تەواوی نووسـەرەکەی بەسـەرەوە دەبـێ بەتـایبەتیش کە نووسـەرەکە بەناوبانـگ بـێ، وەکـو گۆشـەکەی ڕۆژنامەنووسـی میسـری محمـد حسنین هەیکەل (بصراحة) لە ڕۆژنـامەی (الأهـرام)ی میسری دا!

پــــردی بەیەک بەســـــتنەوەی هەردوو بەری ڕۆژنامەو خوێنەر دەبن. شارەزایان گۆشەو ستوونی بەردەوام بە سەختترین هونەری نووسینی وتاری ڕۆژنامەنووسی دادەنێن.

ئەم جۆرە وتارانەیش هەمیشە لەژێر یەک ناونیشاندا دەبن ، بەڵام دەکرێ ناونیشانی لاوەکیشیان هەبێ ، بەپێی ئەو بابەتانەی ڕۆژنامەنووس قسەیان لەسەر دەکا و لێیان دەدوێ. ئەو ڕۆژنامەنووسەی یان نووسەرەی[24]، نووسینی ئەم جۆرە گۆشانەی پێ دەسپێردرێ ، پێش هەموو

(24) هەندێ جار مەرج نییە ئەوەی نووسینی گۆشەیەک یا ستوونێکی لە ڕۆژنامەیەکدا پێ دەسپێردرێ نووسەری ڕۆژنامەکە خۆی بێ ، دەگونجێ نووسەرێک بێ لە دەرەوەی ڕۆژنامە.

شــــتێک دەبــێ بەپێـــی ئەو گۆشـــەیەی دەینووسێ (ئەدەبی یان هونەری یا ئابووری یا سیاسـی یـا گشـتی.. هتـد) شـارەزاییەکی تەواوی هەبـێ ، تەنـانەت ئەگەر لەلایەنێـک لەم لایەنانەش بنووسێ ، پێویستە شارەزای لایەنەکـانی تـریش بـێ ، چـونکە بەبـێ شارەزاییەکی وا ستوونی بەردەوام لە ئاستی گۆشەکە دێنێتە خوارەوە.

بـــابەت زۆرە ، ژیـــان هەمـــووی بـــابەتە بەتـــایبەتیش بـــۆ ستوونوســـێکی ڕۆژانە، نووســەر بەپێــی ئاســتی ڕۆشــنبیری خــۆی دەتـوانێ کەم بـایەخ و بایەخـدار لێـک جیـا بکاتەوە. لە شێوازی نووسینیشدا نووسـەری (گۆشـە) یـا (سـتوونی بەردەوام) هەمیشـە ئەو شـێوە نووسـینە هەڵـدەبژێری کە لەگەڵ

ناوەرۆکی بابەتەکەدا تێک دەکاتەوە بێگومان دارشتنی ئەو شێوەیەی بەندە بە ڕادەی ڕۆشنبیری و قەڵەمڕەوانی نووسەرەکەوە.

زۆر نووسەری ئەم جۆرە هونەرە واتە (ستوونی ڕۆژنامەنووسی) بەهێزی دارشتن و سەرکەوتووییان لە هەڵبژاردنی بابەتەکانیان بایەخێکی ئەوتۆیان بە گۆشە و ستوونەکانیان داوە کە گەیاندوویانەتە ئاستی وتارێکی چڕی ڕۆژنامەنووسیی ، یا هەندێ جار پارچەیەکی ئەدەبی ، بەڵام زۆریشیان بەهۆی پەلەیی نووسین و سنوورداری ڕۆشنبیریان و دەستکورتیان لە هەڵبژاردنی بابەتەکانیان ، نەک هەر گۆشەکانیان کوشتووە ، بەڵکو هەندێکیان ڕۆژنامەکەشیان بە پەند بردووە و

نووســـینەکانیان تەنهـــا سەفســـەتەی بـــێ ناوەرۆک بووە و هیچی تر [25].

(برایەتـــی) وەک ڕۆژنـــامەیەکی ڕۆژانە بە زمانی کـوردی و یەکەمـین تـاقیکردنەوە لەم بـوارەدا و لەچـاو قەوارەی خـۆی دەتـوانین بڵێـین ببـوو بە (گۆشـەخانە!! [26] تەنـانەت ئەو گۆشانەیش کە زیاتر وەختێ بە حەفتانە

(25) ڕاســتی ئەم مەســەلەیە گەڕانەوەیەکـی تـایبەتی دەوێ لە لێکـــۆڵینەوەیەکی ســـەربەخۆدا کە زیـــاتر تیشـک بخـاتە سـەر ئەم هـونەرە لە ڕۆژنـامەگەریی کوردیدا. (بڕوانە نەژاد عزیـز سـورمێ ڕوژنامەگـەریی کوردی ، چەنـد سـەرەقەڵەمێک لـەبارەی تـەکنیک و هونەرەکانی چ2 2006 لاپەڕە 123 .

(26) برایەتـــی بە قەوارەی تابلۆیـــد و تەنیـــا بە (8) لاپەڕە (14) گۆشە و ستوونی تێدایە!!!

دەردەچـــــوو بـــــڵاوی دەکـــــــردنەوە، گواســـترابوونەوە بـۆی کە بە بـــڕوای مـــن ڕۆژنـــامەیەکی وەک (برایەتـــی) بەرگەی ئەو هەمـوو گۆشـانە نـاگرێ و هەناسەسـواری و بێن تەنگی بە لاپەڕەکانەوە دیـارە ، چـونکە دیـارە ئەم گۆشـــە و سـتوونانە هەمیشـــە لەســـــەر حیســـابی وتـــار و ڕیپۆرتـــاژی ڕۆژنامەنووسیی دیکەدا دەبن (27).

بەمجـۆرە گۆشـەو سـتوونە بەردەوامەکـانی (برایەتـــی) لەوە دەرچـــوو بـــوون گۆشـــە و سـتوون بـن ، بەڵکـو ببـوون بە دیـاردەیەک

---

(27) هێرشی ڕاگەیاندنی نێوان ڕۆژنـامەی (التـآخی) و (طریق الشعب) کـاری کردبـووە سـەر نـاوەڕۆکی ئەم گۆشـــانەیش ، تەنـــانەت هەنـــدێکیان هەر بـــۆ ئەم مەبەستە تەرخان بوون!؟.

بۆی ، بەڵام لەبەر ئەو هۆیـانەی لە سـەرەوە باسـمان کـردن دیـاردەیەکی پاشـڤەبڕ و سلبی..

ئەگەرچی هەنـدێکیان پێویسـتیش بـووبن ، وەکـو گۆشـەی (ڕۆژبـاش) لە لاپەڕە (1)دا و گۆشەی (جیهـانێکی سـەیر) لە لاپەڕە (6) ، کە دەبووایە لە لاپەڕە (8) بووایە و خەڵکی کوردسـتان داوا دەکەن لە لاپەڕە (4) و یەک دوانێکی تر.

لە ڕووی ناوەرۆکیشـەوە ، زۆربەی ئەو گۆشـانە لە هەڵبژاردنـی بابەتەکانـدا سـەرکەوتنێکیان پێـوە دیـار نیـیە ، تەنهـا بـریتین لە ڕیزکردنـی وشـە و دەسـتەواژە و هیچـی تـر ، هەنـدێ لەو گۆشـانە شـێوازی دەربڕینـی دەسـتەواژەکان نـاوەرۆکی پێـداون

وەکـو (**پەنـجەرەی خـۆر**) و (**بزمارێـک**) و (**ڕایەک**) و .. تاد..

وەکی دی گۆشەی تری هەیە ، چونکە هەر جـــارەی نووســـەرێک نووســـــیویەتی بەرچاوترن و هێزێکیان پێوە دیارە ، لێـرەدا دێیـــنەوە ســـەرئەوەی بڵێـــین لە نووســـینی گۆشــــە یـــا ســــتوونێکی بەردەوام لە ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانەدا کارێکی ئاسان نیـیە و بە هەموو نووسەرێک بەڕێوە ناچێ ، چونکە بەردەوامــی نووســین لە پــاڵ ڕۆشــنبیری و ئاگادارییەکی چاکی نووسەر بەدواداچوونێکی بەردەوامی نووسەرەکەیشی دەوێ ، ئەمەیش وەک دەیبینـــــین لە زۆربەی نووســــەری گۆشـــەکانی (برایەتـــی)دا بەدی نـــاکرێ ، بەتایبەتیش ئەگەر بزانین زۆربەیـان کاریـان لە ڕۆژنـــامەی تریشـــدا دەکـرد و ئەو بـــوارە

لەبارەیان نەبوو شتێک بخەنە ڕوو لە ئاستی هەل و مەرجی کاتی خۆی بێ. یان یەکێک لە گۆشەکان بوو بێ بە نیشانەیەکی دیار بۆی وەکو لە ڕۆژنامەگەریی ئەو دەوروبەرانەدا هەبووە ، بەتایبەتیش ڕۆژنامەگەریی عەرەبی.

(7) کەلەپوور و مێژوو

دابەشکردنی لاپەڕەکانی (برایەتی) وا دیار نییە بەپێی پرۆگرامێکی تایبەتی بووبێ ، چونکە ئەگەر وابووایە ، دەبووایە لانی کەم ئەگەر حەفتەی جارێکیش بێ لاپەڕەیەکی تایبەتی بۆ کەلەپوور و مێژووی کوردی تەرخان کردبووایە ، چونکە جگە لەوەی مێژووی کورد لە ڕووی بڵاوبوونەوەی لە

ڕۆژنـامەگەریی کـوردی دا سـەبارەت بە زۆر ئەگەران هەژارە و لە ئاسـتی پێویسـتدا نەبـووە ، خسـتنەڕووی لایەنەکـانی ئەو مێـژووە و لێکـۆڵینەوە و لێدوانیشـی لە (برایەتی)دا بواری زیـاتر و هەلـومەرجی بـۆ ڕەخساوتر بوو بەو هۆیەی زمانحاڵی حزبێـک بوو نوێنەری شۆڕشی کوردستان بوو .

دیسان بەوەی کوردستان لانکـەی یەکەمـین شارسـتانییەتی ئـادەمزاد بـووە تەنـانەت لە چاخەکانی پێش مێژووشدا دەورێکی گرنگـی هەبـووە لە بنیاتنـانی شارسـتانییەتی مرۆڤـایەتی دا ، شـوێنەواری هەمـوو چاخەکانیشـی تێـدا مـاوە کە بەداخەوە (برایەتی) لە ڕیپۆرتاژێکی ڕۆژنامەنووسیشدا باسی نەکردوون.

تەواوی ئەو بـــــابەتە مێژووییـــــانەی لەو ماوەیەدا (برایەتی) ڕۆژانە بڵاوی کـردبێتەوە تەنیا دوو وتارە [28] ، کە یەکێکیان وتارێکی ڕۆژنامەنووسیی سەرپێییە و هیچیتر [29].

---

(28) بڕوانە ژمارە (6) ل3 و ژمارە (9) ل3.

(29) بڕوانە ژمارە (26) ل8.

(8) ڕێنووسی کوردی لە (برایەتی)دا
(ئەو گرفتەی ئێستاش هەر ماوە)

زمـــانی ڕۆژنامەنووســـیی كـــوردی ، لە دوا دواكـــانی ســـاڵانی پەنجـاوە گۆڕانكـارییەكی هەستپێكراوی بەخۆیەوە دیوە: ئـێمە لێـرەدا ئەگەر پێویستیش بێ ناتوانین لە ڕێگای ئەو (27) ژمـــارەیەدا بەجیـــا باســـی زمـــانی ڕۆژنامەنووســـیی كـــوردی بكەیـــن ، چـــونكە ئاشكرایە كە (برایەتی)یش هەر لە تەوەرەی ئەو زمـــانەدا بـــووە كە ڕۆژنـــامە و گۆڤـــارە كوردییەكـــانی دیـــكەی ئەوســـا لەســـەری ڕۆیشـــتوون و پەیڕەویـــان كـــردووە ، وەك ئاشكرایشە كە گۆڕان و پەرەسەندنی زمـانی ڕۆژنامەنووســـــیی بەنـــــدە بە گـــــۆڕان و پەرەســــــەندنی كــــۆمەڵ خــــۆیەوە و لە

وەچەیەکەوە بـــــۆ ئەوی دی.. ئەمەش بە ڕۆژێک و دوان پێک نایێ.. بۆیە لەم ڕووەوە ئەم باسە لێکۆڵینەوەیەکی تـایبەتی دەوێ ، چـونکە ڕۆژنـامە ئەگەرچـی زمـانی خـۆی لە کۆمەڵەوە وەردەگرێ و بەپێـی پەرەسـەندنی کـــۆمەڵیش گەشـــە دەکـــا ، هـــۆیەکی کاریگەریشــە لە بڵاوکـردنەوە و چەسـپاندنی لەنێو کۆمەڵدا..

ئێمە لێرەدا زیاتر باسـی ڕێنـووس دەکەیـن لە (برایەتی)دا :

لەبەر زۆر هـۆ ، خـوێنەری کـورد بەگشـتی پاشاگەردانییەک لەڕێنووسی تێـدا دەبینـێ ، (هەر تیـرەو لە کەنـداڵێکە) هەر کەسـێ بە کەیفی خۆی دەنووسێ.. ڕۆژنامەکـانیش بـێ ئەوەی بەرنامەیـــەکیان لەمەدا لەبەرچـــاو گرتبێ ، یا بەلانی کەمەوە لەنێـو ڕۆژنامەکـە

خۆیدا هەوڵی یەکخستنی ڕێنووسیان دابێ ، بڵاویان کردووەتەوە، کە (برایەتی)یشی لێ هەڵناوێردرێ.

(برایەتی) جگە لەوەی بایەخی بەم لایەنە نەداوە ، لە زۆر ژمارە و وتاریشدا گرنگی بە دانانی سەر و بۆریش نەداوە ، لەکاتێکدا بڕوا ناکەم چاپخانەی ئەوتۆ نەبووبێ ئەم کارەی پێ بکرێ.. جا چونکە ئێمە بەوەی بە پیتی عەرەبی ناسراوە دەنووسین[30] ، بۆیە دانانی سەروبۆر جگە لەوەی زمانەکەمان لە دەربڕینی ڕاستی خۆی نزیک

---

(30) لە ڕێککەوتننامەی 11ی ئاداری 1970دا هاتووە کە زمانی کوردی ، زمانی ڕەسمی دەبێت لە کوردستان ، بەڵام ((بە نووسینی ئێستای)) واتە بەو پیتەی عەرەبییش پێی دەنووسن!

دەکـــــاتەوە ، بەهـــــاییێکی جوانیشـــــی پێدەبەخشـــێ و ئادگـــارێکی تایبەتیشـــی دەداتێ .

ئیتـــر (برایەتـــی)یش وەک ڕۆژنـــامە و گۆڤارەکـــانی تـــری ئەوســـا ، هەمـــان پاشـــاگەردانی تێـدایە و هەر نووســەرەی بە ڕێنووســـــی پەســــندکراوی خـــۆی نووسیویەتی [31] .

---

(31) هەرچەنـــدە لە دوا دواکـــانی ســـاڵی 1988دا دەستەی کورد لە کۆڕی زانیاری عێراق سـیمینارێکی بـــۆ ئەم مەبەســـتە ڕێکخســـت و نامیلکەیەکیشـــی لەمبـارەیەوە بڵاوکـردەوە کە پێشـنیازی یەکخسـتنی ڕێنووســی تێـدا خرابـووە ڕوو.. بەڵام هـیچ کـام لە ڕۆژنـامە و گۆڤـار و چاپکراوەکـانی دیـکە لەسـەری نەڕۆیشتن و گوێیان پێ نەدا!!

لە خاڵبەندیشدا بەڕێوەبەری لاپەڕەکان بەتەنیا خوێندنەوەیەکی وتار و بابەتەکان دەیانتوانی چارەسەری بکەن ، سەیر دەکەین چارەسەریان نەکراوە و ڕستە و دەستەواژەی زۆر لە وتار و هەواڵەکان تێکەڵ بوون ، بەڕادەیەک زۆریان لە مانای مەبەست دوورکەوتوونەتەوە..

ناچارین لێرەشدا دووبارەی بکەینەوە ، دەرکردنی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە بە کوردی ، بەتایبەتیش کە یەکەم تاقیکردنەوە بێ پێش هەموو شتێک پێویستی بە کادری ڕۆژنامەنووسییە ، چونکە تاقیکردنەوەی دەرکردنی ڕۆژنامەی حەفتانە و مانگانە و هیتر هەرگیز بەس نییە بۆ ئەوەی کە ئێمە دەتوانین بە هەمان گوڕ و جۆش ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانەیش دەربچوێنین..

(9) لاپەڕەی وەرزش و لاوان

له سـەيريش سـەيرتره.. ڕۆژنـامەيەكی ڕۆژانەی كـوردی ڕۆژی ئەگەر چەنـد ستوونێكيش بێ بۆ وەرزش تەرخـان نەكا.. لەكاتێكدا زمانحـاڵی حزبێـك بـێ و هـۆيەكی سەرەكی ڕاگەياندنی.

وەرزش له ڕۆژنـامەگەريی هەمـوو دنيـادا بێجگه لەوەی ڕۆژنـامه و گۆڤـار و دەوريـاتی تـايبەتی خـۆی هەيه ، له ڕۆژنـامه سياسييەكانيشدا بايەخی بەرچاوی خۆی پێ دەدرێ..

ديسان دەبووايه بوونی چەنـدين ڕێكخـراوی پيشەيی له كوردسـتان دا وەكـو قوتابيـان و

لاوان و ئافرەتـــان و.. هتـــد[32]، ببـــووایە بەهـۆی ئەوەی ڕۆژێ نیـو لاپـەڕە بـۆ وەرزش دابنرێ..

لە تەواوی ئەو (27) ژمـــــــــارەیەدا ، لە وتارێـک بتـرازێ کە بەنـاوی (کوردسـتان و وەرزش)[33]، کە ئەویـش زیـاتر وتارێکــە ، هەواڵێک یاخود ڕیپۆرتاژێکی وەزرشی ناوخۆ یا دەرەوە بڵاونەکراوەتەوە!!
بەم جۆرە جارێکی تر دێینەوە سەر ئەوەی بڵێـین کە دەرچـوونی (برایەتـی) بـا وەکـو

---

(32) ئێستاش لەگەڵدا بێ خەڵکانێ هەن ڕۆژنامە تەنیا بەمەبەستی لاپەڕەی وەرزش دەکڕن.

(33) بڕوانە ژمارە (22) ل8.

دەسپێشخەرییێکی بەجێش بوو بێ ، بەڵام بە درەنگەوە بوو ، لە کاتێکدا بوو زەمینەیەکی لەو ڕەنگەی پڕ بە پێستی ئەزموونەکە نەبوو..

بۆیە دەبینی هەروایی و بێ پلانی بێسەر و بەرییەکی ئاشکرای پێوە دیارە..

(10) ڕیکلام وجاڕدانی بازرگانی و خزمەتگوزاری تر لە (برایەتی) ڕۆژانەدا

ڕاستە ڕۆژنامە کە جاڕ بۆ شمەکێکی بازرگانی لێ دەدا یا ڕیکلامی بۆ دەکا ، یا ڕاگەیاندنێک بۆ دەوڵەت یا کۆمپانیایەک بڵاودەکاتەوە، جگە لەوە وەک خزمەتگوزارییەک وایە کە پێشکەشی

خـوێنەری دەکـا ، بـۆ خـۆیشـی شـتێکی پـێ دەبــڕێ ، تەنــانەت هەنــدێ ڕۆژنــامە، هەر بەهــۆی ڕیکــلام وجــاڕدان و ڕاگەیانــدنی بازرگــانییەوە بەردەوام بوونیــان مســۆگەر دەکەن.

بەڵام لەگەڵ ئەوەشـــدا هەمـــوو شـــتێک بەخـوێ ، خـوێیش بە مەننـا ، ئەوە ئەگەر چـاو لە هـونەری بڵاوکـردنەوەی ئاگـاداری و ڕاگەیانـــدنی بازرگـــانییش بپۆشـــین کە (برایەتــی) ڕەمەکــی و هەروایــی بــڵاوی کــردوونەتەوە و زۆربەشــیان ڕاگەیانــدنی دەوڵەتن.

هەرچەنـدە مـن لەگەڵ ئەوەدا نـیم ڕۆژنـامە ئاگــاداری و ڕاگەیانــدنی بازرگــانی هەر بە دوایــی بڵاونەکـاتەوە.. بەڵام ئەگەر ڕۆژنـامە کە وا باوە لەژێر پاڵەپەستۆ و فشـاری کەم

داهـاتی دا پەنـا بـۆ ڕیکـلام و ڕاگەیانـدن و جارڵێـدان دەبـا ، پـێم وانیـیە (برایەتـی) ئەوەنـدە ناچـار بـوو بـێ کە هەر ژمـارەی لاپەڕەیەک تا لاپەڕە و نیـوێکی بـۆ تەرخـان بکـات[34]، بەتـایبەتیش ئاگـاداری دەوڵەت بـن، کـە لـە هەموویشـی وێرانتـر هـیچ هونەرێکیشـــی لە بڵاوکـــردنەوەدا بەکـــار نەهێنـابێ خـوێنەر بەلای خۆیـدا ڕابکێشـێ و تەنیا بە مەبەستی دەستخستنی دەرامەتێـک بووە و هیچی تر!!

(34) (برایەتی) لەو (27) ژمارەیەی دا (88) ئاگاداری و ڕیکلامـی بڵاوکـردووەتەوە ،بـە گـوێرەی قەوارە و ژمـارەی لاپەڕەکـانی (برایەتـی) و ژمـارەی ئاگاداریەکان زۆرە !

بڵاوکـــردنەوەی ئەم جــۆرە ڕیکـــلام و(بــۆ زانین) و ئاگاداریانەش بێگومان جێی بابەتی دیکەی پێویستی گرتووە و لە هەمانکاتیشدا چونکـە ڕەمــەکی ، بـێ بـەکارهێنانی هـیچ هونـــەرێکی دەرهێنـــان و دیـــزاین بێنـــی ڕۆژنامەکەی تەنگ کردووە.

مـــن وای نـــابینم (برایەتـــی) ئەگەر ئەو ئیعلانـــانەی بڵاونەکردبـــانەوە نەیـــدەتوانی دەربچـێ ، چـونکە بەلای کەمەوە دەتـوانرێ بە بەشێکی بـودجەی بـۆ (التـآخی) دادەنـرا پــڕ بکــرێتەوە ، دیســان شــایەد ئەگەر هەر سووریش بـوو لە بڵاوکـردنەوەی ئاگـاداری ، دەبووایە لە شێوەیەکی هـونەری دا بـووان ، کە بڵاوکردنەوەی (ئاگاداری) و (جاڕلێـدان) هـــونەرێکە ئێســـتا لە زۆربەی بەشـــەکانی ڕاگەیاندن لە دانشگاکاندا دەخوێندرێ.

(برایەتی) کە ئەو ئاگادارییە دەوڵەتییانەی بڵاوکـردووەتەوە ، دەبـووایە بیـر لە هەنـدێ لایەنی تریش بکاتەوە کە دەڕژێنەوە نـاو ئەو خزمەتگــــوزارییە خۆڕاییـــانەی ڕۆژنـــامە پێشکەشــی خــوێنەری دەکــا ، بە نمــوونە بڵاوکـردنەوەی بەرنامەکـانی ڕادیـۆی کـوردی بەغـدا ، یـاخود تەلەڤزیـۆنی کەرکـووک یـا دەرمانخـــانە ئێشـــکگرەکان لە شـــارەکانی کوردسـتان ، یـا هەر لایەنێکـی تـر خـوێنەر پێویســتی پێیەتــی، بەتــایبەتیش کە بــۆ خوێنەری کورد ئەمە یەکەمـین تـاقیکردنەوە بوو ، ڕۆژانە ڕۆژنامەی (هەواڵ)ی بە زمـانی خۆی هەبێ.

دیســان پێشــکەش کردنــی ئەم جــۆرە خزمەتگوزارییـانە کەسـایەتییەک بە ڕۆژنـامە دەدا و هیچــی وایــش لە ڕووپەڕی ڕۆژنــامە

نــاگرێ و خــوێنەر زیــاتر بەلای خۆیــدا ڕادەکێشێ.. چونکە ڕۆژنامە هەر ئەوە نییە کۆمەڵێــک وتــار و بــابەتی ئەدەبــی بڵاوبکاتەوەو بەس/ ڕۆژنامە هەموو توێژ و چینەکانی کۆمەڵ دەیخوێننەوە.. پێویستە بابەتەکــانی بە چارەســەکردنێکی ڕۆژنامەنووسیانەوە بڵاوبکاتەوە.

بەداخەوە (برایەتــی) ئەم لایەنانەیشــی بەگشتی فەرامۆش کردووە!

(11) لاپەڕەی هەمەڕەنگ

لاپەڕەی هەمەڕەنگ ، یا بڵێین دوا لاپەڕەی ڕۆژنامە کە کراوە بە عادەت ببێ بە لاپەڕەی هەمەڕەنــگ و بــابەتی هەمەچەشــنی تــا

ڕادەیەک کورتی تێدایە ، بە جۆرێک لە زۆر ڕۆژنامەدا بە دەگمەن نەبێ هیچ بابەتێک بەبێ وێنە یاخود قەڵەمکێش بڵاوناکرێتەوە.. هەرچەندە هەموو ڕۆژنامەیەکیش پەیڕەوی ئەوە ناکا دوا لاپەڕە بکا بە لاپەڕەی هەمەڕەنگ بەنموونە ، ڕۆژنامەکانی کوێت و لوبنان سەیر دەکەین دوا لاپەڕە دەکەن بە لاپەڕەی پاشماوە لە پاڵ هەندێ ئاگاداری و یەک دوو هەواڵی بێ وێنە یاخود وێنەدار.. یا ڕۆژنامەکانی ئێران وەکو (کیهان) و (اطلاعات) کە دوا لاپەڕەیان بە هەواڵ و ئاگاداری و ڕیکلامی بازرگانی پڕدەکەنەوە..

چەندی ڕۆژنامەکانی عێراقە بە پێچەوانەوە دوالاپەڕەیان هەمیشە کردووە بە لاپەڕەی هەمەڕەنگ و بابەتی هەمەچەشنی تێدا

بڵاودەکەنەوە، لە پـاڵ ئەوەی گۆشـەیەک یـا دوو گۆشەی بەردەوامیشی تێدایە.

زۆربەی ڕۆژنامە کوردییەکانی عێـراقیش تـا ئێستا هەر هەمان شێوازیان پەیـڕەو کـردووە کە ڕۆژنـامە عەرەبییەکـانی عێـراق پەیـڕەوی دەکەن.

بـۆیە دەبینـین زۆربەی زۆری خـوێنەرانی کاتی خوێندنەوە لە دوا لاپەڕەوە پێدا دێن!.

لامـوایە هەروایـش پەسـندترە ، دوا لاپەڕە هەمەڕەنگ بێ .

لەم ڕووەوە دوالاپەڕەی (برایەتـی) لە هەمـوو لاپەڕەکـانی دیـکەی ڕێـک تـر و بەرچـاوترە ، تەنـانەت وەک دەرهێنـانی هـونەریش ، هەڵـدانەوەییێکی خێـرای ئەو (27) ژمـارەیە ئەوەمـان بـۆ دەردەخـا: زۆربەی زۆری بابەتەکـانی دوالاپەڕە بـابەتی

پــڕ بە پێســتن ، تەنــانەت ئەو گۆشــە بەردەوامانەی کەوتوونەتە ئەم لاپەڕەیەش لە گۆشەکانی دیکەی (برایەتی) بەهێزترن.

لە ڕووی هەمەڕەنگی بابەتەکانیش هەر بەو جۆرە ، لە ڕیپۆرتاژی لێوەشاوەوە بگرە تا هەواڵ و بیری ڕاگوزاری و شیعری خۆماڵی و وەرگێــڕدراو و هــونەر و تەنــانەت هێنــدی کورتە لێکۆڵینەوەیش.

ئەمەش شتێکی ئاسابیە ئەگەر بزانین ئەم لاپەڕەیە بەر لە هەمــوو لاپەڕەکــانی تــری ڕۆژنــامە دەخوێنــدرێتەوە و لە گرنگــی و بایەخیشـــدا دوای لاپەڕەی یەکەم دێـــت بەتایبەتیش لە ڕووی دەرهێنانی هونەرییەوە ، بەڕادەیەک گەیشتووە بەوەی ڕۆژنامە هەیە تەرویســکەی تیــا دووبــارە دەکــاتەوە ، ئەگەرچــی بچــووکتریش بــێ لە تەرویســەی

لاپەڕەی یەکەم ، وەکـــی دی هـــی تـــر هەیە تەنها نـاوی ڕۆژنـامەکە دووبـارە دەکـاتەوە ، بەڵام نەختێک بچووکتر.

چاپ و دەرهێنانی هونەری

جـۆری چـاپ هەمیشــە کـار دەکـاتە ســەر دەرهێنـانی هـونەریی ڕۆژنـامە، جـگە لەوەی کـــاری بەســـەر ژمـــارەی لە چاپدانیشـــەوە هەیە[35] ، نەک هەر ئەوەش ، بەڵکـــــــو

(35) چاپخانە پێشـکەوتووەکان بەتـایبەتی (ئۆفسـێت) توانای لە چاپدانی دەیان هەزار دانەیان هەیە.

پێشکەوتنی ڕۆژنامە هەمیشە بە پێشکەوتنی چاپخانەوە بەند بووە.

بە کورتی: ئەگەر چاپی ڕۆنیو و فۆتۆکۆپی لێ دەرکەین کە لێرەدا مەبەست نییە [36]، سێ جۆر یا ڕێگای چاپ هەیە:

یەکەم: **چاپی دەستچین**، کە ئەمڕۆ بە دواکەوتووترین ڕێگای چاپ دەژمێردرێ، زۆر بە بەرتەسکییەوە بەکاردەهێنرێ.

دووەم: **چاپ بە (لاینۆ) یا (ئەنتەر) تایپ** کە ئێستاش لەگەڵ دا بێ بەکار دەبرێ.

---

(36) چونکە ئەم جۆرە چاپخانانە هەمیشە لە ڕووی ناچارییەوە بۆ لە چاپدانی ڕۆژنامە یان دەوریاتی تر بەکاردێن، بەتایبەتیش حزبە سیاسییەکان کە ئەدەبیاتی خۆیانی پێ لە چاپ دەدەن بەوەی گواستنەوە و بەکارهێنانی ئاسانترە.

سـێیەم: **چـاپی ئەلیکترۆنـی**: کە پێشکەوتووترین ڕێگای چاپە [37].

(برایەتـی): قەوارەی (تابلۆید)ـە و بە ئەنتەرتایـپ بابەتەکـانی ڕیزکـراوە و بە (لێتەرپـرێس) چـاپ کـراوە.. ئەم جـۆرە چاپەیش باوەکو نەگاتە چاپی ئوفسێت و چنینـی ئەلیکترۆنـی ، بەڵام بێگومـان لە چنینی دەستی پێشکەوتووترە ، لەم جۆرە چـاپەدا دەرهێـنەری هـونەری ، ئەو

(37) بۆ ڕێڕوونی زیاتر بڕوانە: نەژاد عزیز سورمێ/ پـڕۆژەیەک بۆ دەرکردنی ڕۆژنـامەیەکی ڕۆژانە بە کوردی/ گۆڤاری (ڕۆشنبیری نوێ) ژمارە (112) بەغدا، کانوونی یەکەمی 1986.

ئـــازادییەی نـــابێ لە ڕاپەڕانـــدنی ئـــیش و کارەکانی وەک ئەوەی لە ڕێگای بە ئوفسێت چاپکردن دا دەبێ[38].

چونکە قاڵبی پیتەکان سنووردارن و دوای چنینـــــیش دەســــــکاری نـــــاکرێ و لە پێداچوونەوەو هەڵەچنی و ڕاستکردنەوەیشدا چارەسەرکردنی سەخت دەبێ.
لە ڕووی بڵاوکـــردنەوەی وێـــنە و دانـــانی تایپۆگرافیـا و هۆیەکـانی جوانکـاری تریشـدا دەرهێنەر ئەو ئـازادییەی نیـیە کە لە چـاپی ئوفســـێتدا هەیەتـــی[39] ، ئەوە بـــێجگە لە

(38) هەر ئەو سەرچاوەی سەرەوە.

(39) جۆری چاپ کار لە مانشێت و ناونیشان و تـایتڵە سەرەکی و لاوەکییەکانیش دەکا.

ماوەی ڕاپەڕاندن و لە چاپدانی ڕۆژنامەکە کە لە چاپی ئوفسێت دا زۆر کەمترە و پاک و خاوێنی چاپیش لەملاوە بوەستێ.
ڕاستی ئەوکاتەی (برایەتی)یشی تێدا دەرچوو چنینی ئەلیکترۆنی هەر نەهاتبووە عێراق و چاپی ئوفسێتیش بەو بەربڵاوییە نەبوو کە ئێستا هەیە.

بۆیە ئێمە لەمە بەدوا کە باسی دەرهێنانی هونەری لە (برایەتی) دا دەکەین دەبێ ئەمەمان لەبەرچاو بێ..
مەبەست لە (دەرهێنانی هونەری) : دەرخستنی ئەو بابەت و نووسینانەیە لەسەر ڕووپەڕی ڕۆژنامەدا لەلایەن بەڕێوەبەری هونەری یا هونەرکارانی ڕۆژنامەکەوە کە

دەستەی نووسەران پێشتر بڕیاری بڵاوبوونەوەیان داوە.

دەرهێنانی هونەریش بە دەوری خۆی بەندە بە سیاسەتی ڕۆژنامەکەوە، مەبەستیش لە سیاسەتی ڕۆژنامە وەڵامدانەوەی ئەو پرسیارەیە کە ڕۆژنامە چی بڵاودەکاتەوە و ئەوەی بڵاویشی دەکاتەوە چۆنی بڵاودەکاتەوە[40]، لە جۆری هەڵبژاردنی شوێنی بابەتەکانەوە بگرە تا قەوارەی پیتەکان و دەرخستنی بابەتێک کە سەرنووسەر یا بەرپرسیاری ڕۆژنامە پێی وابێ دەرخستنی پێویستە..

---

(40) بڕوانە تۆماس بیری/ الصحافة اليوم/ ل257.

دیســـان زۆر ئەگەریــش هەن کـــار دەکەنە سەر دەرهێنانی ڕۆژنامە، لەوانە وەک وتمـان سیاسەتی ڕۆژنامە و سرووشتی چاپکراوەکە خـۆی و چـۆنیەتی چاپ و ڕادەی شـارەزایی دەرهێنەر و هونەرکارەکانی تەنـانەت جـۆری ئەو کاغەزەی ڕۆژنامە بەکاری دەهێنێ[41].

لە حەقیقەتیشدا ڕۆژنـامەگەریی عەرەبـی لە عێراق دا ، لەبەر گەلێک هۆ کاری کردووەتە سەر سیاسـەتی دەرهێنـان لە ڕۆژنـامەگەریی کوردیدا.

---

(41) لە ڕووی کـاغەزەوە ســەیر دەکەیــن (برایەتــی) جــۆرێکی تەخلیــدی بەکارهێنــاوە ، ئەمەش لەوەدا دەردەکەوێ کە ئێســتا لاپەڕەکــانی هەڵـــدەدەینەوە هەڵـــدەوەرێ.. بێگومــان جــۆری کــاغەز کــار لە دەرخســتن و دەرنەخســتنی دەرهێنــانی هــونەری دا دەکات.

لەمبـــــارەیەوە (برایەتـــــی)یش لە ڕووی دەرهێنـانەوە سیاسـەتێکی تـایبەت بە خـۆی نەبووە ، ئەگەرچـی لە هەڵبژاردنـی بـابەت و دەرخســتن و دەرنەخســتنی بابەتێـک ئەگەر پابەنـدیش بـوو بـێ زیـاتر بە (التـآخی)یەوە بووە .

(برایەتـــی لە بڵاوکــردنەوەی بابەتەکانـــدا سیستەمی (ستوونی) بەکارهێناوە ، کە ئەم سیستەمەیش لـەم چەشـنە چاپـەدا وێـنە و تایتڵ و بابەتەکان وەک پێویست دەرناخـا ، لەگەڵ ئەوەشدا دەبینـین لە هەنـدێ ژمـارەدا هەوڵـــی داوە لەبەکارهێنـــانی سیســـتەمی (ئاسۆییش) نزیک بێتەوە .

لە بەکارهێنـــــــــــــانی خەت و قەوارەی پیتەکانیشـــــدا لە تـــــایتڵە ســــەرەکی و لاوەکییەکانیـــدا ، (برایەتـــی) خەتیشـــی

بەکارهێناوە و پیتیش ، بەتایبەتیش ئەوەی لای ئێمە بە (بۆڵد) ناسراوە کە دەکاتە قەوارەی (20)ی ڕەش و سپی[42]، لە تایتڵی زۆربەی هەواڵەکاندا بەکارهێناوە.

دیسان هەر بەهۆی پەیڕەوکردنی سیستەمی ستوونییەوە (برایەتی) مانشێتی

---

(42) خۆی ڕاستییەکەی (پۆینت- point)ە نەک (بۆڵد) ، ئەمەش زاراوەیەکە بەگشتی بە پێوەر و قەبارەی پیتی چاپ دەگوترێ نەک جۆرێکی تایبەتی، بۆ نموونە پیتی چاپخانە لە گەورەیی و بچووکی دا پێوەر و قەبارەی جیاجیایان هەیە ، واتە پۆینتی جیا جیایان هەیە.. لەوانە (14 , 16 , 18 , 20)ی ڕەش و سپی کەوا بزانم هەر ئەو (20)یشە ئێمە پێی دەڵێین بۆڵد. (بڕوانە/ نەژاد عزیز سورمێ/ پڕۆژەیەک بۆ دەرکردنی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە بە کوردی ، گۆڤاری ڕۆشنبیری نوێ ، ژ 112/ 1986، ل265).

لاوەکـــی تێـــدا نیـــیە ، مەبەستیشـــمان لە مانشـێتی لاوەکـی دەرهێنـانی ڕسـتەیەک یـا چەنـــد دەســـتەواژەیەک و دەرخســـتنیان لە بابەتێکی دیاریکراودا کە هەندێ جار کـاکڵی بابەتەکەی تێدا کۆدەبێتەوە.

(برایەتـــی) کاریکـاتێری هەر تێـدا نیـیە ، وێـنە و قەڵەمکێشـی دیکەیشـی لە لاپەڕەی دوایـی و یەکەم بتـرازێ ئەو بـایەخەی پـێ نەدراوە.

مانشـــێت بە خەت نوووســـراوە ، بەڵام لە چـاو ئەو خەتەی مانشـێتی (التـآخی) پـێ نووسـراوە ئاسـمان و ڕێسـمانە ، وەکـی دی خەتـــی ناونیشـــان و تەرویســـەی وەکـــو ناونیشان و تەرویسەی (التآخی)یە و وا پـێ

دەچــێ هەمـــان خۆشنووســـی (التـــآخی) نووسیبێتی[43].

بەشـێوەیەکی گشـتی (برایەتـی) لە ڕووی دەرهێنانی هونەرییەوە ئەگەرچی لە ئاستی ڕۆژنـامە عەرەبـی و کوردییەکـانی ئەوسـادا نەبووبێ ، بەڵام وەک یەکەمین تـاقیکردنەوە لە مێـــژووی ڕۆژنــــامەگەریی کـــوردی دا و هاوکات لەگەڵ هەل ومەرجێکی زۆر تـایبەتی دا کە لە پێشـــەوە باسـمان کـرد و جـۆری

(43) لەوکـاتەدا هونەرمەنـد محمـد زادە خۆشـنووس و دەرهێنەری هونەری (التآخی) بوو.

چـاپەکەی و ڕادەی شـارەزایی کادیرەکـانی (44)، جێی سەرنج و تێڕامانە.

---

(44) زۆربەی کادیرو ڕۆژنامەنووسەکانی برایەتی ، وەک هەمـوو کادیرەکـانی دیـکەی ڕۆژنـامە و گۆڤـارە کوردییەکـان لە ڕێگـای ئەدەبەوە بەسـەر کـاری ڕۆژنامەنووسی دا کەوتبوون..

هەرچەنـدە ئەمە بـۆ گۆڤـارێکی مانگـانە یـا ڕۆژنـامەیەکی حەفتـانە لەوانەیە تـا ڕادەیەک ئاسـایی بـێ ، بەڵام پێمـوایە ڕۆژنـامەی ڕۆژانە کەم و زۆر کادیری شـارەزا و تـایبەتی خـۆی دەوێ.. سـەرەڕای ئەوەش کادیرەکـانی برایەتـی ، ئەگەر لە ڕووی ناچـارییەوە بـێ یـا هەر هـۆیەکی تـر ، زۆریـان لە شوێنی دیکەش کاریان دەکرد و کادر و شـارەزاییێکی پیتچنینیشـمان لە چاپخـانەدا نەبـوو کە ئەمەش بە دەوری خـۆی گەلێـک جـار دەرچـوونی ڕۆژنـامەی دواخسـتووە بەهـۆی پێـداچوونەوە و کـاری ڕاستکردنەوە (هەڵەگری) ، کە کرێکـارە عەرەبەکـان لەکاتی چنین دا دەیانکرد..

پەخش و بڵاوکردنەوە

هەرچەنـدی ڕۆژنـامە پێشـکەوتوو بـێ و بە ڕێـــک و پێکـــی لە چـــاپ بـــدرێ ، ئەگەر بڵاوکـــردنەوەی تەواو نەبـــێ و لە وەختـــی خۆیـدا نەگـاتە دەسـتی خوێنـەر ئەو پەیـامە ناگەیێنێ لێی چاوەڕوان دەکرێ[45].

بەشـــــــێوەیەکی گشـــــــتی نەک هەر ڕۆژنامەگەریی ، بەڵکو بەهۆی بێ بـازاڕی و لە ئەنجـــامی دابەشـــکردنی کوردســـتان و بەرزیـــی ڕادەی نەخوێنـــدەواری و جیـــاوازی

(45)بـــڕوانە نەژاد عزیـــز ســـورمێ/ پـــڕۆژەیەک... (ڕۆشنبیری نوێ) ، ژ112 / 1986، ل253.

دیالێکتەکـانی زمانەکەمــان[46]، چـاپکراوی کوردی تـریش بڵاوبـوونەوە و پەخشـکردنیان سەخت و گەلێک جار ئەستەمیشە!

بەڵام دیسـان دابەشـکردن و بڵاوکـردنەوەی ڕۆژنامەی کـوردی بەنـد بـووە بە بـاروزروفی سیاســی کوردســتان و کــارێکی زۆریشــی تێکردووە.

(برایەتـی) لە چـاو زۆر چـاپکراوی دیـکەی عێراقی لەبەر ئەو هۆیانەی سەرەوە بازاڕێکی بەرتەسـکی هەبـووە ، بەڵام بەهـۆی زروفـی بـابەتی ئەوسـای عێـراق بەگشـتی و کـورد

---

(46) بڕوانە دکتـۆر عزالـدین مسـتەفا رەسـووڵ/ حـول الصـحافة الكردیـة/ چاپخـانەی دار الجـاحظ ، بەغـدا/ 1973، ل16.

بەتـــايبەتی ، جـــگە لەوەی کە زمانحـــاڵی حـــزبێکیش بـــوو بـــازاڕی لە زۆر ڕۆژنـــامە و چـــاپکراوی تـــری ئێســـتا بەربڵاوتـــر بـــوو ، تەنـــانەت هەنـــدێ جـــار هەر هەمـــان ڕۆژ دەگەیشتە قەزا و ناحیەکانی کوردستانیش ، بـۆ ڕۆژی دوایـیش دەگەیشـتە گونـدەکان کە ئێستا ئاسەواریان نەماوە.. لەلایەکی دیـیەوە هەر بەو هۆیەوە ، هەلی ئەوەی هەبوو بگاتە دەرەوەیـــــــش. بەڵام هەڵەی زەقـــــــی لە بڵاوکردنەوەی برایەتی دا دەکرا ئەوە بوو کە لە هەندێ شـوێن بەخـۆڕایی دابەش دەکـرا ، لەکاتێکدا لە مەڵبەندی شارەکانی کوردستان دا بەرنەدەکەوت. ئەمن بەخـۆم دابەشـکردنی ڕۆژنـــامە (هەر ڕۆژنـــامەیێ) بەخـــۆڕایی پـــێ هەڵەیە ، چـونکە ئەمە دەبێـتە هـۆی ئەوەی هەمیشـــە بکەوێـــتە دەســـتی خەڵکـــانێ هەر

مەبەستیان نەبێ بیخوێننەوە ، کە هیتریش هەیە بەپێچەوانەوە مەبەستیەتی دەستی بکەوێ و دەستی ناکەوێ. بەگشتی مەسەلەی پەخش و بڵاوکردنەوەی ڕۆژنامە و چاپکراوی کوردی ، تەنیا بە دامەزراندنی دەزگایەکی تایبەت بە بڵاوکردنەوە لە وێنەی (داری وەتەنی عێراق)یەوە چارەسەر دەکرێ کە هەموو پێداویستێکی بۆ مەیسەر بکرێ ، وەک چۆن بۆ (داری وەتەنی) مەیسەر کرابوو.

ڕوانینی دیماهی

بێگومـــان هەر چەنـــدە ئـــێمە کە هەر ســـــەرەبابەتێکی لێکۆڵینەوەکەمـــان بـــۆ شـیکردنەوەی نـاوەڕۆک تەرخـان کردبـوو ، ئەگەر چــی بەشــێوەیەکی ناڕاســتەوخۆیش بووبێت باسی سیاسەت و پەیڕەو کردنی ئەو ڕۆژنامەیەمـــان کـــردووە ، لێرەیشـــدا بە ڕاشـکاوییەوە ئەوە دووپـات دەکەیـنەوە کە (برایەتی) لە بنەڕەتەوە کرابوو بە ڕۆژانە بۆ ئەوەی خزمەتـی ئامـانجی ڕەوای گەلەکەمـان بکات ، پێمـوایە هەروایش دەبـوو ، چـونکە دەوری نیشـــــتمانی (التـــــآخی) وەک ڕۆژنـامەیەکی خـاوەن بیـروڕای سـەربەخۆ و پەیوەسـت بە ئامـانجە ڕەوایەکـانی گەل لای هەمووان ئاشکرایە.. دیارە کە (برایەتی)یش

هەر لە ژمـارە (0)ــەوە دەیەویسـت لەسـەر هەمان ڕێباز بڕوا..

بەڵام بەداخەوە (وەک لە پێشــــــەوەیش ئاماژەمـان پـێ کـرد) بـارودۆخی ئەوسـا ئەو هەلەی بۆ نەڕەخساند ئەو دەورە ببینێ..

جـــگە لە تەمەن کورتیشــــی کە هەر بە سـاوایی (بێگومــان نیشــانە بەو دەورەی) زیندەبەچاڵ کرا. بەڵام (برایەتی)ی ڕۆژانە ، یەکەم هەنگــاو بــوو.. کـۆرپەیەک بــوو بە ژانێکــی دژوارەوە لە دایــک بــوو ، بێــدار بوونەوە بوو لە خەوێکی قووڵ کە پێشتر لـە مـــاوەی ئـــەو چـــوار ســـاڵەی هـــەلێکی ڕەخساندبوو و ئێمە نوستبووین.

ئەگەرچـی نەیانهێشـت پـێ بگـرێ ، بـەڵام نەشیان توانی لەباری ببەن..

(برایەتـــی) بە هەمـــوو ئەزمـــوونە تـــاڵ و شــــیرینەکانییەوە، فێــــری ئەوەی کـــــردین نەبـوون و کەمـی پسـپۆڕی چـاپ و کـادیری ڕۆژنامەنووســـی و بڵاوکــردنەوە و نەبــوونی ئارشیفێکی لەبـار و گەلـێ پێداویسـتی تـر ، ببێ بە نیشانە بـۆ لەمەودوای نەخشـەدانانی ڕۆژنامەگەریمـــــــان و لە تــــــاقیکردنەوەی دەرچـــوونی دا فێـــر ببـــین ڕۆژنـــامەیەکی ڕۆژانەی کوردی ئەگەر دەربچـێ پێویسـتە لە کوردستان دەربچێ. دەبـووایە (برایەتـی) لە کوردستان دەربچووبووایە..

لەگەڵ هەمـــوو ئەمانەیشـــدا (برایەتـــی) نیشانەیەکی دیارە لە مێژووی ڕۆژنـامەگەریی کوردیـــدا ، بەوەی (یەکەمـــین ڕۆژنـــامەی ڕۆژانەیە) ، ئەو نیشـــانەیەی جێـــی داخە بە

درەنـــگەوە و لە زەمینەیەکـــی ڕۆچـــوودا داکوترا(*) .

(*) 1) ئەم باســـە لەکورێکـــدا کەلەلایەن یەکێتـــی نووســـەرانی کوردســـتان/ ڕێکخـــرا بـــوو لە شـــەقڵاوە، لەهـــۆڵی ئـــۆتێلی میـــدیادا ، ڕۆژی 1991/7/19 پێشـــکەش کـــرا. کـــۆڕەکە لەلایەن ژمـــارەیەک لە ئامـادەبووانەوە دانوسـتاندنی لەسـەر کـرا کە لەلایەن نووســـــەرەوە وەڵامیـــــان درایەوە.. ئەو مامۆســــــتا بەرێزانەی لەو کۆڕەشدا قسەیان کرد بەپێی هاتنیـان بۆ سەر سەکۆ ئەمانە بوون :

1-سعید ناکام. 2- محمد مەلاقادر. 3- فرەنسۆ هەریری.
4- م. گۆران. 5- فوئاد جەلال. 6- مولود ئیبراهیم.
شایانی باسـە مامۆسـتا ئیبـراهیم ئەحمەدیـش کە بە سەردان هاتبووەوە، دوای تەواوبوونی کـۆڕەکە چەنـد تێبینییەکـــی ســـەرپێیی خســـتەڕوو و کـــۆڕەکەیش

لەلایەن برای شاعیر سەعدوڵڵا پەرۆشەوە بەڕێوە بـرا پاشـان دەقـی باسـەکە بـێ بیبلۆگرافیـا، هـەروەها لێـدوانی ئامـادەبـووان لەگۆڤاری (یەکگرتن)کـە لـە دانیمارک دەردەچوو بڵاو کرایەوە.

2) باســەکە هەر لەســاڵی (1985)ــەوە دوا ســکێچی وەرگرتبوو وبیبلۆگرافیایشی بۆ ڕێکخرابوو ، ئەمەشـم لە پەراوێــزی دوو لێکــۆڵینەوەی تـــر لـــەبـــارەی ڕۆژنامەگەریی کوردی کە لەگۆڤاری (کـاروان)دا بـڵاوم کردوونەتەوە ئاماژە پێ کردووە.

نووسەر

بيبلوٚگرافيا

(1)
تەواوی ژمارەکانی
(برایەتی) ڕۆژانە
بەپێی بابەتە بڵاوکراوەکان

کلیلەکان :

ژ = ژمارە

ل = لاپەڕە

و = وەرگێڕانی

ئا = ئامادەکردنی

ن = نووسینی

.... = بێ ناو

(بابەتەکان بە زنجیـرەی
-ئەلف و بێ- داندراون)

هەواڵەکانی دەرەوە

- ئەڵمانیـا ئاواتەکـانی نیـرۆدای هێنـاوەتە دی/ ژ (1) ل8.
- ئەحـــمەد ســـیکۆتۆری داوای ڕزگـــاری وڵاتە ئەفریقاییەکـــــان ئەکـــــات/ ژ (2)ل2.
- ئەنـــدامێک لە ئەنجـــوومەنی پیرانـــی ئەمەریکـا دەچێـتە سـعوودیە/ ژ (3) ل11.
- ئەمەریکـــا هەڕەشـــەی داگیرکردنـــی سـەرچاوەکانی نەوتـی عەرەبـی ئەکـات/ ژ (4) ل2.

- ئیســــــرائیل پێـــــنج شۆڕشـــــگێڕی فەڵەستین ئەگرێت/ ژ (4) ل2.
- ئەزڤێســـتیا : (نـــاتۆ) لە دوای بـــارە ئـــاڵۆزەکەی ئەم دوایـــیەوە بـــوو/ ژ(5) ل2.
- ئەمەریکـــا گرنگـــی بە دروســـتکردنی ســاروخی زەمــین بــۆ ئاســمان دەدات/ ژ (10) ل2.
- ئەســـەد نـــوێنەرێکی خـــۆی دەنێـــرێتە واشنتون/ ژ (12) ل1.
- ئایــا نیکســون لە حوکمــدا دەمێنـــێ/ ژ (15) ل1.
- ئـــابووری بەریتانیـــا لە تێکشـــکان دایە/ ژ (20) ل1.

- ئـــاڵوگۆڕی یەخســـیرەکان لە ڤیێتنـــام/ ژ (22) ل1.
- ئایـــا شۆڕشـــگێڕانی لاوس و حکـــومەت ڕێکدەکەون/ ژ (24) ل1.
- ئەوانەی کەشـــــــتییە یۆنانییەکەیـــــــان فراند دەچنە لیبیا/ ژ (25) ل1.
- بەڕیتانیـــا ئاگـــاداری هێـــزە ســـوپاییەکان ئەکات/ ژ (1) ل1.
- بەرزبـــوونەوەی نرخـــی زێـــڕ لە لەنـــدەن/ ژ (2) ل2.
- بەڕیتانیـــــاو مـــــانگرتنی کانەکـــــانی خەڵووز/ ژ (3) ل1.
- بەیەکـــاچوونی هێزەکـــانی ســـووریاو سەهیونی/ ژ (3) ل1.

- بـــێ ئیشـــــی پەرە ئەســـــتێنێت لە ئەڵمانیای ڕۆژئاوادا/ ژ (4) ل1.
- بەیـــانی وەزیـــری دەرەوەی تەنزانیـــا ئەگاتە کوێت/ ژ (4) ل2.
- بریـنـــداربوونی پۆلیســـێکی قوبرســـی/ ژ (5)ل2.
- بەڕیتانیـــــا لە گێـــــژاوی گرفتێکـــــی ئابووری تووندا دەژی/ ژ (8) ل1.
- بەرەی ســـویس بـــێ دەنـــگە/ ژ (12) ل1.
- بەنـــــدەرەنایکا ســـــەر لە هیندســـــتان ئەدات، ژ (14) ل1.
- بریجنیف دەچێتە کوبا/ ژ (19) ل1.

- بەڕیتانیـــــا لە گێـــڕاو و گیروگـــــرفتە ئابوورییەکانیـــدا نقـــوم بـــووە/ ژ (19) ل1.
- بریجنیـــــــف لە کوبـــــــا گەڕایەوە/ ژ (24)ل2.
- بـــاری ئـــابووری بەڕیتانیـــا زیـــاتر ئـــاڵۆز بووە/ژ (25) ل1.
- پێشـــــانگای هونەرمەنـــدێکی چیلـــی لە پەکین/ ژ (4) ل8.
- پێکهێنـــــانی حکـــوومەتێکی تـــــازە لە تورکیا/ ژ (7) ل2.
- پراڤـدا: نەوت کـار ئەکـاتە سـەر ڕژێمـی سەرمایەداری/ ژ (7) ل2.
- پەرەســـــەندی لەنـــــگەری بـــــودجەی بەڕیتانیا/ ژ (13) ل1.

- پەیوەنــــدی ئـــابووری میســـــر و وڵاتە یەکگرتووەکان/ ژ (19) ل1.
- پەیمانی ئاشتی/ ژ (25) ل1.
- پەیوەندی کوێت و ماڵتا/ ژ(23)ل1.
- پۆمپیــدو دەســکاری کــابینەی وەزیرانــی فەڕەنسا دەکا/ ژ (23) ل1.
- پـــاککردنەوەی تۆکەنـــدی ســـوێس/ ژ (2)ل1.
- تاوانبـــارە ســـەهیۆنییەکان موحـــاکەمە ئەکرێن/ ژ (1) ل1.
- تەقیـــنەوەی دوو بۆمبـــا لەنـــاو شـــاری فنۆم پنەدا/ ژ (1) ل1.
- تـــازەترین تیشــک بــۆ فەحــس کردنــی ئەو منـــاڵانەی تـــازە لە دایــک دەبــن/ ژ (1)ل1.

- تێکڕایــی مــردن و لە دایــک بــوون/ ژ (3)ل8.
- تەنزانیــا : دەوڵەتــانی عەرەب نەوتمــان لێ نابڕن/ ژ (9) ل1.
- تیتـــــۆ ســــەر لە نیپـــــال دەدات/ ژ (13)ل2.
- تەقیــنەوەی چەنــد بۆمبایێــک لەنــدەن دەهەژێنی/ ژ (6) ل1.
- تیتـــــۆ داوای چارەســـــــەرکردنی گیروگرفتـــی ڕۆژهەڵاتـــی ناوەڕاســـت دەکات/ ژ (17)ل1.
- تەقیــنەوەی بۆمبــای شۆڕشــگێڕان لەنــاو قودس/ ژ (18) ل1.
- تیتـــــۆ دەچێـــــتە بەنگەلادیـــــش/ ژ (20)ل1 .س

- چەنـــــــد دەوڵەتێکـــــــــی عەرەب بەشـــــێوەیەکی نهێنـــــی نەوت دەدەنە ئەمەریکا/ ژ (5)ل1.
- چـــۆن پێشـــوازی پیاوێـــک دەکەی لە مەریخەوە هاتبێ/ ژ (7) ل8.
- چەنـــــد گـــــۆڕانێکی فـــــراوان لە ســـەرکردایەتی ســـەهیۆنی دوژمنـــدا/ ژ (8) ل1.
- چەنـــد بەرهەمێکـــی تـــازەی ئەدەبـــی منالآن لە چیندا/ ژ (9) ل8.
- چـــین و ئەلبانیـــا پرۆتۆکـــۆلێکی هاوکاری ئیمزا دەکەن/ ژ (10) ل1.
- چـــین کـــۆمەڵێ دیلـــی ئەمەریکـــایی بەڕەڵلا دەکا/ ژ (20) ل1.

- چەک و جبەخـــانە بـــۆ دوژمـــــن/ ژ (24)ل2.
- حکـوومەتی ژاپـۆن وەفـدێکی ئـابووری بۆ بەنگەلادێش ئەنێرێت/ ژ (3) ل2.
- حکـوومەتی جەزایـر چەنـد کۆمپانیـایەک خۆماڵی ئەکات/ ژ (8) ل1.
- حـــــــوکمی لەســـــــــێدارەدانی دوو فەڵەستینی/ ژ (18) ل1.
- حکـــــومەتێکی نـــــوێ لە میســـــر/ ژ (18)ل1.
- خۆکێشـــــانەوەی ســـــەرەک وەزیرانـــــی بەلژیک/ ژ (11) ل2.
- خوێنـدکارانی کـورد لە ئەوروپـا بێـزارن لە درۆ و دەلەسەکانی (طریق الشعب/ ژ (8) ل1.

- خۆپیشاندان دژی گرانی/ ژ(18)ل1.
- خــــدام : ســــووریا ئامــــادەیە لەســــەر لێکجیــــاکردنەوەی هێزەکــــان ڕێــــک بکەوی/ ژ (24) ل1.
- دۆستایەتی میسرو ڕۆمانیا/ ژ(2)ل1.
- دابەشــــکردنی بەنــــزین بە پلیــــت لە نەرویج دا/ ژ (2) ل2.
- دادگــــایەکی ســــەهیۆنی ســــزای نیشــــتمانپەروەرێکی عەرەبــــی ئەدات / ژ (2) ل2.
- دەربــارەی کودەتــا ســـەرنەکەوتووەکەی لیۆتۆ/ ژ (3) ل1.
- دەوڵەتــــانی نەوت فرۆشــــــی عەرەب کۆبــــــــــوونەوەیەکی گەورە دەکەن/ ژ(4)ل1.

- 200 مليــۆن پــاوەن بــۆ كڕينــی نەوت/ ژ (5) ل1.
- دوا هەڵوێســـتی حكــومەتی ســـەهيۆنی دوژمن/ ژ (9) ل1.
- دەســـــتپێكردنەوەی گفتوگۆكـــانی 101 كيلومەتر/ ژ (11) ل1.
- دەزگــــــای ســــــەهيۆنی ســــــووتا/ ژ(16)ل1.
- دەرچــوونی بەشــی يەكەمــی ميليشــيای يەمەنی ديموكراتی/ ژ (22) ل1.
- دەنگی كۆمەڵە/ ژ (25) ل5.
- داخســتنی شــەش زانكــۆ لە نايجيريــا/ ژ (26) ل1.
- ڕێكخراوێكــــی تــــری فەڵەســــتينی ناڕەزايی دەردەبڕێ/ ژ (12) ل1.

- ڕێکخـراوی پارتیمـان لە کوێـت نـاڕەزایی دەردەبڕێت/ ژ (12) ل4.
- ڕاســپێراوێکی ژاپــۆنی ســەر لە لیبیـا دەدات/ ژ (13) ل2.
- ڕێکەوتنی پەناماو ئەمەریکا/ژ(3)ل2.
- ڕاپەڕینـــی جوتیـــارانی پۆلیڤیـــا/ ژ (20)ل1.
- زیـــادبوونی قورســـایی زەمـــین/ ژ (6)ل8.
- ژنەکەی عزرا پاوەند مرد/ ژ (1)ل8.
- سێ هەزار شۆڕشگێڕ فرۆکەخانەیەکی نزیکـی پـایتەختی کەمبۆدییـان ئـابلوقە داوە/ ژ (7) ل1.
- ســـادات و کیســـنجەر ڕێککەوتـــن/ ژ(7)ل1.

- سەرەکەی تەیموور لەنگ/ ژ (7)ل8.
- سەهیۆنی دوژمن (550) هاونیشتمانی عەرەب ئەگرێت/ ژ (11) ل2.
- 24 سەعات شەڕ لە ئیرەتیریا/ ژ (13)ل1.
- سەربازێکی سایکۆنی دەیەوێ خۆی بکوژێ/ ژ (13) ل2.
- سەهۆنییەکان هەندێ لە هێزەکانیان دەکێشنەوە/ ژ (15) ل1.
- سویدیش عەودالی نەوتە/ ژ (15)ل1.
- سەرۆکی ئەنجوومەنی بالآی سۆڤیت دەچێتە میسر/ ژ (17) ل1.

- سەهیۆنیەکان حوکمی چەند فەڵەستینییەک دەدەن/ ژ (18) ل1.
- سەهیۆنیەکان بەرەوبەرەی ڕۆژهەڵاتی سوێس دەکشێنەوە/ ژ (19) ل1.
- سەهیۆنیەکان هێزەکانیان لە دەورووبەری سوێس کێشاوە/ ژ (20) ل1.
- سەهیۆنیەکان ئیحتیاتەکەیان چەک دەکەن/ ژ (22) ل1.
- سۆماڵ و لیبیا/ ژ (23) ل1.
- سایگۆن نرخی دراوی دەهێنێتە خوارەوە/ژ (24) ل1.
- سەرۆکی ڕۆمانیا سەر لە سووریا و لوبنان دەدات/ ژ (25) ل1.

- ســـــــەهیۆنیەکان و دیلەکانیـــــــان لە سووریا/ (26) ل1.
- شۆڕشگێڕانی فەڵەستین/ ژ (1) ل1.
- شۆڕشگێڕانی گینابیساو/ ژ (7) ل1.
- شووشەیەکی سلاڤی/ ژ (8) ل8.
- شۆڕشـــگێڕانی ئیرلەنـــدا دەچـــن بەگـــژ هێزەکانی حکومەتدا/ ژ (9) ل1.
- شۆڕشـــگێڕانی کەمبۆدیـــا تەنگیـــان بە پایتەخت هەڵچنیەوە/ ژ (9) ل1.
- شۆڕشـــگێڕانی کەمبۆدیـــا هێـــرش ئەبەنە سەر پایتەخت/ ژ (10) ل1.
- شۆڕشـــــگێڕانی ڤیێتنـــــام دوو نـــــاوچەی ژێـــر دەســـتی حکـــوومەت ئـــازاد دەکەن/ ژ (11) ل1.

- شۆڕشـــگێڕانی کەمبودیـــا گەمـــارۆی پایتەخت ئەدەن/ ژ (11) ل1.
- شۆڕشـــــگێڕان بەردەوام بۆردومـــــانی فنۆم پنە دەکەن/ ژ (13) ل1.
- شۆڕشـــــــگێڕانی فەڵەســــــتین دژی ڕێککەوتـــنەکەی بەرەی سوێســـن/ ژ (14)ل1.
- شۆڕشـــگێڕانی بۆردومـــانی کۆشـــکەکەی لۆن نۆن دەکەن/ ژ (16) ل1.
- شۆڕشـــــگێڕانی داوای لێبوردنیـــــان نەکردووە/ ژ (17) ل1.
- شۆڕشـــگێڕانی فەڵەســـتین بـــانقێکی سەهیونی وێران دەکەن/ ژ (17)ل1.

- شۆڕشــگێڕانی کەمبۆدیـا ســەنگەرەکانی دەورووبەری پایتەختیـــان شـــکاندووە/ ژ (8) ل8.
- شۆڕشـــــگێڕان بەردەوام بۆردومـــــانی پـــــایتەختی کەمبۆدیـــــا دەکەن/ ژ (19)ل1.
- شۆڕشـــگێڕانی فەڵەســـتین پەلامـــار دەدەن/ ژ (20) ل1.
- شۆڕشــگێڕانی ســوپای ســوور هێشــتا هەر لە سەنگافورەن/ ژ (23) ل1.
- شۆڕشگێڕانی ئێرلەندە/ ژ (24) ل1.
- شەڕ لە جۆلان/ ژ (25) ل1.
- فەڵەســتین لە چــوار فیلمــی ســینەمایی دا/ ژ (1) ل8.

- فەنـــزەویلا نەوت دەداتە دەوڵەتـــانی ئەمەریکای لاتین/ ژ (3) ل2.
- فاشســـتەکانی شـــیلی بەردەوامـــن لە ئـــــازاردانی نیشـــــتمانپەروەران / ژ (7)ل2.
- فلیمێکـی نـوێ لەسـەر شـێوەی هـونەری (واڵت دیزنی)/ ژ (9) ل8.
- فڕانـــدنی فڕۆکەیەکـــی کۆڵـــۆمبی/ ژ (14)ل1.
- فڕۆکەخانەکـــانی بـــۆن شـــڵەژاون/ ژ (17)ل1.
- فڕۆکەکـانی دوژمـن بە ئاسـمانی لوبنانـا فڕیون/ ژ (26) ل1.
- قەزافـــی لە پـــڕ دەچێـــتە جنێـــف/ ژ (16)ل1.

- قۆنــاخی ســێیەمی کشــانەوەی هێــزە ســــەهیۆنییەکان لەبەری ڕۆژئـــاوای سوێس دەستیپێکرد/ ژ (25) ل2.
- کـــۆنگرەی دەوڵەتـــانی ئۆپێـــک/ ژ (3)ل2.
- کــاکۆی تانــالی ئەگــاتەی بــانکۆک/ ژ (3)ل2.
- کێســنجەر پێشــنیارەکانی دەگەیێنــتە سادات/ ژ (4) ل1.
- کۆســاکا ســەر لە جەزایــر دەدات/ ژ (12)ل1.
- کێســـنجەرو چەنـــد پێشـــنیارێکی سووریا/ ژ(13) ل1.
- کشـــانەوەی هێـــزە ســـەهیۆنییەکان/ ژ(16)ل1.

- کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد

لە سـیمیناری زانکـۆی بەلگـراد بەشـداری دەکەم/ ژ (18) ل3.

- کـــۆنگرەی کرێکـــارانی ڤیێتنـــامی دیموکرات/ ژ (8) ل4.
- کاربەدەســتێکی پـــارتی کرێکـــارانی بەریتانیا

دەچێـــتە خـــاکی داگیرکـــراو/ ژ (23)ل1.

- کـــۆنگرەی نەوت لە ئەفریقیـــا/ ژ (25)ل1.
- کۆبـــوونەوەی نیکســـۆن و گرومیکـــۆ/ ژ(25) ل1.
- گەشـــتێکی تـــری کیســـنجەر بە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست/ ژ (2) ل1.

- گـــــۆڕینی وەزارەتـــــی ئـــــوردون/ ژ (3)ل2.
- گەلـی فەڵەسـتین هەمـوو چارەسـەرێکی گومـــــان لێکـــــراو دەداتە دواوە/ ژ (11)ل1.
- گەشـــتەکەی ســـادات وکاربەدەســـتانی میســـــر بەوڵاتـــــانی عەرەبـــــدا/ ژ (12)ل1.
- گفتوگـــــۆی قەزافـــــی و بـــــۆرقیبە سەرنەکەوت/ژ (17) ل1.
- گۆڤاری دەنگی کۆمەڵە/ ژ (18)ل3.
- گرفاس مرد/ ژ (19) ل1.
- گرۆمیکـــۆ ســـەر لە واشـــنتۆن دەدات/ ژ (23) ل1.
- گیروگرفتەکەی واترگێت/ ژ (24)ل2.

- گیروگرفتـــــــی وەزارەتەکەی تورکیـــــــا بەردەوامە/ ژ (25) ل1.
- لە هیندســـــتان منـــــاڵێکی ســـــەیر دۆزراوەتەوە/ ژ (9) ل8.
- لە بەریتانیـــا دەبـــێ ژووری یەک گڵـــۆپ دابگیرسێت/ ژ (10) ل1.
- مـــانگرتنی قوتابیـــانی زانکـــۆی لوبنـــان/ ژ (3) ل2.
- محـــــــــــــاکمەکردنی 400 کەس لە مەغریب/ ژ (4) ل2.
- مـــــانگرتنی شـــوفێرەکانی بەریتانیـــــا/ ژ(9)ل1.
- مێـــــژووی ئەســـــتێرەکان و چەنـــــد پرسیارێکی تازە/ ژ (11) ل8.

- مـــانگه دەســـتكردەكانی ئەمەریكـــا چـــاودێری ئاشـتی دەكەن لە ڕۆژهەڵاتـــی ناوەڕاستدا/ ژ (13) ل1.
- مەحكەمەكردنـــــــی 63 هـــــــاووڵاتی مەغریب/ ژ (13) ل2.
- مـــانگرتنی شـــوفێرەكانی پەنســـلفانیا/ ژ (26) ل1.
- تاناكـــا ســـەر لە خـــوارووی ڕۆژهەڵاتـــی ئاسیا دەدات/ ژ (1) ل1.
- نیكســـۆن ســـەر لە مۆســـكۆ دەدات/ ژ (5)ل1.
- نەرویـــج بەردەوامە لە محـــاكمەكردنی بەكـــرێ گیـــراوە ســـەهیۆنیەكاندا / ژ (5) ل2.

- ناکاســــــــــۆن گەڕاوەتەوە وڵاتەکەی/ ژ (11)ل1.
- نــوێنەری ســەرۆکی یەمەنــی دیمــۆکرات دەچێتە یەمەنی سەروو/ ژ (18)ل1.
- نیکسـۆن ســەر لە ڕۆژهەڵاتــی ناوەڕاســت دەدات/ ژ (22) ل1.
- نەخشــەی ئــاوەدانکردنەوەی ســوێس/ ژ (25) ل1.
- وەزیــری پیشەســازی جەزایــرو ســعوودیە لە ئیسپانیا دەگەڕێنەوە/ ژ (4) ل1.
- وەزیـــــری دەرەوەی میســــر دەچێــــتە مۆسکۆ/ ژ (5) ل2.
- وەفـــــدێک گەیشــــتووەتە قــــاهیرە/ ژ (13)ل2.

- هێزەکـــانی ئەمەریکـــا ڕووەو ســـــینا ئەکشێنەوە/ ژ (1) ل1.
- هەڵوەشـــاندنەوەی پەیمانێـــک لەگەڵ ئەمەریکادا/ ژ (3) ل2.
- هەڵتەکانـدنی هێڵـی ئاسـنینی نێـوان تەلئەبیب و قودس/ ژ (5) ل1.
- هۆڵەنـــداش بـــانزین بە پلیـــت دابەش دەکات/ ژ (5) ل2.
- 86 فـــــڕۆکەی ســـــایگۆنی لە یەک هێرشدا/ ژ (8) ل1.
- هێزەکـانی چـین کەشـتیەکی سـایگۆن نقوم دەکەن/ ژ (11) ل1.
- هێزەکـانی چـین دورگەکـانی پاراسـیل ئازاد دەکەن/ ژ (12) ل1.

- هــونەری کــۆنی گەلانـــی ئەفەریقیـــا/ ژ (15) ل8.
- هەواڵـــی وەفــدە وەرزشــییەکەی لوبنـــان/ ژ (16) ل4.
- هەیـــکەل فەرمـــانەکەی بەدڵ نیـــیە/ ژ (23) ل1.
- یاســر عەرەفــات نــامەیەکی لە ســەرۆکی سوودانەوە پێ ئەگات/ ژ (3) ل2.
- یاسـر عەرەفـات سـەر لە چەنـد وڵاتێکـی عەرەبی ئەدا/ ژ (8) ل1.
- یەکەم بیری نەوت/ ژ (23) ل1.
- یــاخی بــوونی بەشــێکی زۆری ســوپای ئوردون/ ژ (26) ل1.

هەواڵەکانی ناوخۆ

- ئەمـــڕۆ وەفـــدێکی ســـۆڤیەتی دەگـــاتە بەغدا/ ژ (1) ل4.
- ئاهەنگەکـــــانی جەژن لە کفـــــــری/ ژ(2)ل4.
- ئاهەنگەکـــــــــــــانی وڵات لە ڕۆژی لەناوبردنی نەخوێندەواریدا/ ژ(2)ل4.
- ئەنـــدامانی کـــۆنگرەی دارســـــتەکان ســـــــــەریان داوەلەکـــــــــارگەی تەختەلەهەولێر/ ژ(8)ل4.
- ئەدیبـــانی کـــورد دەچـــن بـــۆ مۆســـکۆ/ ژ(11) ل4.
- بـــــــارانێکی زۆر لە کوردســـــــتان دا باریوە/ ژ(1) ل4.

- بروســـــکەی نووســـــەرانی کـــــورد/ ژ (5)ل4.
- بروســـــکەی نووســـــەرانی هەولێـــــر/ ژ(5)ل5.
- بــارانێکی زۆر لە کەرکــووک بــاریوە/ ژ (7) ل4.
- بەرهەمـــــی شـــــێلم لە کەرکـــــووک/ ژ(8)ل4.
- بەیاننـــــامەی هاوبەشـــــی عێـــــراق و تەنزانیا/ ژ (8) ل4.
- بەیاننـــامەی قـــازی یەکەمـــی بەغـــدا دەربـــارەی ســـەری ســـاڵی کـــۆچی/ ژ (12) ل4.
- بەشـــــداربوونی زانکۆکـــــانی عێـــــراق لە کۆنگرەی توونس دا/ ژ (13) ل4.

- باوەڕ دەکەین یا نەء! (وێنەدار)/ ژ (13) ل8.
- بودجەی شارەکانی کوردستان/ ژ (14)ل4.
- بانگەوازی لیستەی نەقابەی مامۆستایانی کوردستان/ ژ (15)ل1.
- بانگەواز لە یەکێتی نووسەرانی کورد، لقی سلێمانی/ ژ (15) ل4.
- بەفرێکی زۆر/ ژ (16) ل4.
- بروسکەی کۆنگرەی گشتی ئافرەتانی عێراق بۆ سەرەک کۆمار/ژ (20)ل4.
- بەشداربوونی عێراق لە کۆنگرەی پاریس دا/ ژ (21) ل4.
- (20) چەکداری شیوعی هاتنەوە ڕیزی شۆڕش/ ژ (22) ل4.

- بروسـكەیەك بـۆ سـەرەك كۆمـار/ ژ (23)ل4.
- بڕیارەكـانی كـۆنگرەی پێنجەمـی نەقـابەی مامۆسـتایانی كوردسـتان/ ژ (24) ل4.
- بڕیـارێكی تـازەی ئەنجـوومەنی سەركردایەتی شۆڕش/ ژ (25) ل4.
- بەیـانێكی وەزارەتـی ئـابووری/ ژ(24)ل4.
- پـڕۆژەی نـوێی ئـاوەدانی لە پارێزگـای نەینەوا/ ژ (1) ل4.
- پیرۆزبـایی سـەرەك كۆمـار بە بـۆنەی جەژنی سوپاوە/ ژ (2) ل4.
- پیـاچوونەوەی چـۆنیەتی بـاری ژیـان لە وڵاتدا/ ژ (4) ل4.

- پیشـــــــــانگای پۆســـــــــتەری ئەمساڵی (ی.ق.ک)
  مەکتەبی سکرتاریەت/ ژ (5) ل3.
- پێشـــنیاز بـــۆ دروســـتکردنی/ 172/ قوتابخانەی ناوەندی/ ژ (8) ل4.
- پرۆژەکـــانی پـــارێزگەی دیـــالی/ ژ (8)ل7.
- پێشـــەوا بـارزانی پیرۆزبـایی لە ســەرەک بەکـرو مامۆسـتا صـدام حسـین دەکـات/ ژ (10) ل1.
- پـــلەی بەفربـــارین لە کوردســـتان دا/ ژ (14) ل4.
- پیتـــاکی کۆمپانیـــای داری ژوورو/ ژ (19) ل4.

- پیرۆزبـــــایی له ســــەرەک کۆمــــار/ ژ (19)ل4.
- پــــڕۆژەی ئــیش و کـــاری کرێکـــارانی وڵات/ ژ (24) ل4.
- تەقاویتی کرێکاران/ ژ (13) ل4.
- جــــــــــوولانەوەی هـــــــــــــونەر لەهەولێر/ژ(13)ل4.
- چالاکییەکـــانی نەقـــابەی مامۆســـتایانی کوردستان/ لقی دهۆک/ ژ (2) ل5.
- چەنـــد پرۆژەیەکـــی نـــوێی کاروبـــاری نیشتەجێکردن/ ژ (4) ل4.
- چالاکییەکـــانی یەکێتـــی قوتابییـــانی کوردستان، لقی سلێمانی/ ژ(5) ل3.
- چاپکراوی نوێ/ ژ (9) ل8.

- چاپخـــانەیەکی کــوردی لە هەولێـــر/ ژ (11) ل4.
- چەکـــــدارەکانی (طریـــــق الشـــــعب) هەڕەشـــــە لە قوتابیـــانی کوردســـــتان دەکەن/ژ 11) ل4.
- چالاکییەکــانی ی. ق. ک لقــی نەیــنەوا/ ژ (11) ل5.
- چەکـدارەکانی (طـریـق الشـعب) دێـنەوە شوێنەکانی خۆیان/ ژ (15) ل5.
- چەنـــــد پڕۆژەیەکـــــی دروســـــتکردنی مەرکەزی تەندروستی/ ژ (18) ل4.
- چەنـــــد پڕۆژەیەکـــــی وەزارەتـــــی شارەوانییەکان/ ژ (19) ل4.
- دامەزرانـــدنی (60) ئەجزاچـــی و (38) پزیشکی دان/ ژ (1) ل4.

- داواکـــردن بـــۆ بەســـتنی کـــۆنگرەیەک لەکاروبـــاری هـــاتوچۆکردن بکـــوڵێتەوە/ ژ (1) ل4.
- دەورەی کـــادیرە نیقابیەکـــانی هەولێـــر/ ژ (2) ل5.
- دەزگـــــای هاوکـــــاری بـــــۆ چـــــاپ و بڵاوکردنەوەی کوردی/ ژ (7) ل4.
- دابەشـــــکردنی زەوی و زار لە هەولێـــــر/ ژ (8) ل4.
- دەســـتپێکردنەوەی گفتوگـــۆی حکـــومەت و پارتیمـــــان دەربـــــارەی پـــــڕۆژەی ئۆتۆنۆمی کوردستان/ ژ (9) ل1.
- دۆزیـــــــــنەوەی نەوت لە پارێزگـــــــای نەینەوا/ ژ (9) ل4.

- دکتـۆر جەواهیـری دەچێـت بـۆ قـاهیرە/ ژ (9) ل4.
- دیـــاریکردنی شــوێنی بـــوومەلەرزە/ ژ (13)ل4.
- دیـاری ڕۆژی هەڵبژاردنـــی کرێکـاران/ ژ (17) ل4.
- دانـــانی 650 شــوێن بـــۆ دیـــاریکردنی مامۆستا/ ژ (9) ل4.
- دروســـــتکردنی پردێـــک لە پارێزگـــای دهۆک/ ژ (25) ل4.
- دەســـتکردن بە پـــڕۆژەی ئـــاودێری/ ژ (26) ل4.
- ڕوونکـــردنەوەیەک لە (ی. ق. ک) لقـــی سلێمانی/ ژ (14) ل4.

- ڕێگـای ئاسـمانی نێـوان بەغـداو وارشـۆ/ ژ (3) ل4.
- ڕێککەوتنێکـی دەریـای لە نێـوان عێـراق و فەڕەنسادا/ ژ (7) ل5.
- ڕوونکـــــــردنەوەیەک لە مەکتەبـــــــی ســــــــــــکرتاریەتی (ی. ق. ک)/ ژ (11)ل5.
- ڕێککەوتنێکـــی بازرگـــانی لە نێـــوان عێـــراق و ئەلمانیـــای دیمـــوکراتی/ ژ (17) ل4.
- زیـــــادکردنی بەرهەمـــــی پیـــــاڵەی چاخواردنەوە/ ژ (3) ل4.
- زیـــــــادبوونی چیمەنتـــــــۆ لەوڵات/ ژ(25)ل4.

- ژمـــاره دووی گۆڤـــاری (نووســـــەری کورد)/ ژ (7) ل8.
- ســەرکردایەتی شـۆڕش بڕیــارێکی گرنــگ دەدات/ ژ (2) ل1.
- سوپاســـنامەیەک بــۆ مامۆســـتا صــدام حسین/ ژ (3) ل4.
- سوپاســـنامە بـــۆ پێشـــەوا بـــارزانی و پارتی پێشڕەومان/ ژ (4) ل5.
- ســـێیەم کـــۆنگرەی بەڕێـــوەبەرایەتی گشتی دارستانە/ ژ (5) ل4.
- سوپاســـنامەیەک بــۆ ســـەرۆک بەکــر/ ژ(7)ل4.
- ســێ ملیــۆن و 438 هەزارو 700 دینــار بــۆ خــانووبەرەی دەزگاکــانی وەزارەتــی ناوەخۆ/ ژ (9) ل4.

- سەرۆک چاوی دەکەوێت بە وەزیری سامانی سروشتی بەنگەلادێش/ ژ (11)ل4.
- 32 قوتابی لە یەمەنی دیموکراتییەوە سەر لە کوردستان دەدەن/ ژ (14)ل1.
- سلفەدان بە کرێکاران/ ژ (19) ل4.
- سکرتێری یەکێتی قوتابیانی کوردستان ئەچێتە بۆخاریست/ ژ (25) ل4.
- شەرەفنامەی شەرف خانی بەدلیسی/ ژ (11) ل8.
- عێراق لە کۆنگرەی کاروباری ئاودێری و کشتوکاڵ دا بەشداری دەکات/ ژ (2)ل4.

- عـەرفـات پیرۆزبـایی لە سـەرەک کۆمـار دەکات/ ژ (3) ل4.
- عیـراق لە کـۆنگرەی پیشەسـازی ئاسـن و پۆڵادا بەشدار دەبێت/ ژ (3) ل4.
- عبــــدالباقی پیرۆزبــــایی لە وەزیــــری دەرەوەی ئیســــــپانیا دەکــــــات/ ژ (4)ل4.
- قوتابیــانی یەمەنــی دیمــوکرات بەرەو کوردستان کەوتنەڕێ/ ژ (15) ل4.
- کـردنەوەی مەڵبەنـدی تـری لەنـاوبردنی نەخوێندەواری/ ژ (0) ل6.
- کۆڕێــــک بــــۆ شــــاعیرە تــــازە پێگەیشتووەکان/ ژ (1) ل8.
- کـۆنگرەی ئـابووری زانەکـانی عێـراق/ ژ(7)ل4.

- کـۆنگرەی جڤـاتی نیشـتمانی ئاشـتی و هاوکاری/ ژ (8) ل7.
- کەم کـــردنەوەی هەنـــدێ شـــتومەکی پێویست/ ژ (10) ل4.
- کـــــۆڕێکی نیقـــــابی لە هەولێـــــر/ ژ (11)ل4.
- کـــــۆنگرەی پێنجەمـــــی یەکێتـــــی مامۆستایانی کوردستان/ ژ (14)ل1.
- کۆڕی ئافرەتی هەولێر/ ژ (14) ل4.
- کـۆنگرەی زانسـتی ئەنـدازیارانی عێـراق/ ژ(14) ل4.
- کۆبـوونەوەی حەوتەمـی گشـتی یەکێتـی قوتابیانی کوردستان/ ژ (18) ل3.

- کـــێ کتێبخـــانەی (الشـــعب)ی بـــرا شـــــــیوعیەکانی لە کەرکـــــــووک دا سووتاند؟/ ژ (8) ل5.
- کـــــۆنگرەی هەشـــــتەمی یەکێتـــــی قوتابیانی کوردستان/ ژ (19) ل4.
- کـــاک ئیحســـان شـــێرزاد چـــوو بـــۆ پاریس/ ژ (20) ل4.
- کـــاک فـــایەق هوشـــیار لە ذی قـــار گەڕایەوە/ ژ (21) ل4.
- کـــــۆنگرەی پێنجەمـــــی نەقـــابەی مامۆستایانی کوردستان/ ژ (22)ل1.
- کۆبـــوونەوەی لیـــژنەی هـــونەری لە وەزارەتـــــی پیشەســـــازی دا/ ژ (23)ل4.

- کــــــۆنگرەی پێنجەمـــــــی یەکێتـــــــی مامۆستایانی کوردستان/ ژ (23)ل4.
- کـــردنەوەی بنکەیەکـــی ئافرەتـــان بـــۆ لەنـــــــاوبردنی نەخوێنـــــــــدەواری لە سلێمانی/ ژ (25) ل4.
- کــــــۆنگرەی دەیەمــــــی نەقــــــابەی مامۆستایان/ ژ (25) ل4.
- گۆڤاری ڕۆژی کوردستان/ ژ (0)ل6.
- گۆڤاری بەرەو ڕووناکی/ ژ (3) ل8.
- گەیشـــتنی وەفــدێکی بازرگـانی ژاپـۆن/ ژ (8) ل4.
- گۆڤاری ئامانج/ ژ (12) ل8.
- گواســــــتنەوەی ژمــــــارەیەکی زۆری کرێکـارانی کـورد لە کۆمپانیـای نەوتـی کەرکووک/ ژ (26) ل1.

- گەیشــتنی چەنــد بــارێکی ئــازووقە/ ژ (26) ل4.
- لێکـــۆڵینەوە ســـەبارەت بە ئـــافرەتی کرێکار/ ژ (13) ل4.
- لابردنـــی بەفـــری ســـەر ڕێگـــای کوردستان/ ژ (15) ل4.
- لیســـتەی مامۆســـتایانی کوردســـتان سەرکەوت/ ژ (16) ل1.
- مامۆســتا عزیــز شــریف لە کوردســتان/ ژ (6) ل4.
- مامۆســـتا محســـن دزەیـــی چـــاوی بە بـــــالیۆزی بولگاریـــــا دەکەوی/ ژ (7)ل4.

- مەرکەزێــــک بە زمـــانی کـــوردی بـــۆ قەڵاچـــــــۆکردنی نەخوێنـــــــــدەواری/ ژ(13)ل4.
- محمـــــد عـــایش چـــاوی بە ســـــانیاڵ کەوتووە/ ژ (18) ل4.
- مریشــــــک بـــــۆ هەرەوەزییەکـــــانی خانەقین/ ژ (19) ل4.
- مامۆســــتا صـــدام حســـین چـــاوی بە بـــاڵیۆزی یەکێتـــی ســـۆڤیەت دەکەوێـــت/ ژ (23)ل4.
- مامۆســـتایانی لابردنـــی نەخوێنـــدەواری لە هەولێر بێزارن/ ژ (24) ل5.
- نرخـــــی نـــــوێی بەنزینــــی خـــــاوێن/ ژ (3)ل4.

- نووســـــەرانی كـــورد لە كۆبــــوونەوەی یەكەمی كۆنگرەكەیاندا/ ژ (4) ل5.
- نـــامەیەكی ســـەرۆكی ســـۆماڵی بـــۆ سەرەك كۆمار/ ژ (9) ل1.
- نەدوەیەك بـــۆ باســـی پلانـــی بەرهەم هێنان/ ژ (16) ل4.
- نـامەیەكی سـەرۆكی كۆنگـۆ بـۆ سـەرەك بەكر/ ژ (20) ل4.
- نەخشـەیەك بـۆ چالاكییەكـانی لاوان/ ژ (21) ل4.
- نـــوێنەری ســـەرۆكی كۆنگـــۆ گەیشـــتە بەغدا/ ژ (21) ل4.
- نـــــاڕەزایی دانیشـــــتووانی دۆڵەڕەقە و دۆڵی شاورێ/ ژ (25) ل2.

- وەفــدێکی ســۆڤیەتی بە ســەرۆکایەتی نوڤیکۆف دەگاتە بەغدا/ ژ (12)ل1.
- وەزیـــری ســـامانە سرووشـــتییەکانی بەنگەلادیش دێتە بەغدا/ ژ (3) ل1.
- وەزیـــری پەروەردەی بـــالآ چـــاوی دەکەوێــت بە ســەرۆکی زانکــۆی هــالە/ ژ (3) ل4.
- وەفــدێکی ئەفغانســتان ئەگــاتە بەغــدا/ ژ (4) ل1.
- وەزیــری نەخشــەی هیندســتان گەیشــتە بەغدا/ ژ (6) ل4.
- وەفــدی دۆســتایەتی ســۆڤیەت گەڕایەوە وڵاتەکەی/ ژ (6) ل4.
- وەفـــدێکی کۆمـــاری بەنگەلادێـــش گەیشتە بەغدا/ ژ (9) ل4.

- وەزیـــــری ڕۆشـــــنبیری و هــــــونەری پۆڵەندە دەگاتە بەغدا/ ژ (12) ل4.
- وەفــــــدەکەی پۆڵۆنیـــــا گەیشــــــتە کەرکووک/ ژ (16) ل4.
- وەفــــدە کەلـــــچەریەکەی پۆلۆنیــــا/ ژ (17)ل4.
- وەفــدێکی هــونەری دەگــاتە بەغــدا/ ژ (17) ل4.
- وەفــــدەکەی لوبنـــان ســــەریان داوە لە کۆمپانیـــای ناوەنـــدی لە کەرکـــووک/ ژ (20) ل4.
- وەفـدی زانکۆکـان چـوو بـۆ تـوونس/ ژ (21) ل4.
- وەفــدەکەی یەکێتــی نووســەرانی کــورد لە مۆسکۆ گەڕایەوە/ ژ (26) ل4.

- هەواڵـــی پارێزگاکـــانی کوردســـتان/ ژ (4) ل4 و ژ (8) ل8.
- هـونەری قوتـابییە مناڵـەکـانی سـلێمانی/ ژ (8) ل8.
- هەڵبژاردنـــی بەڕێـــوەبەرایەتی یـــانەی هەولێر/ ژ (10) ل4.
- هەنــدێ لە چەکــدارە شــیوعیەکان دێــنە باوەشی شۆڕش/ ژ (12) ل4.
- هەڵبژاردنـــی نیقـــابەی کشـــتمەندە تەکنیکیەکان/ ژ (13) ل4.
- هەواڵـــی پارێزگاکـــانی کوردســـتان/ ژ(15)ل4.
- هەرەســـــهێنانی بەفرێکـــــی زۆر لە کوردستانی تورکیا/ ژ (17) ل1.
- هەواڵـــی پارێزگاکـــانی کوردســـتان/ ژ(8)ل4.

- هەڵکەنـــدنی بیرێکـــی تـــازەی نەوت لە کەرکووک/ ژ (19) ل4.
- هەڤـــاڵ حبیـــب محمـــد کـــریم چـــاوی بە قوتابییـــانی یەمەنـــی دیمـــوکراتی کەوت/ ژ (20) ل1 .
- هەڵبژاردنەکـــانی یەکێتـــی نووســـەران لە کەرکــــــــــــــووک/ ژ (21) ل4 و ژ(25)ل4.
- یاسای تەرخان کردن و بە کرێ دانی زەوی و زاری چارەســـەرکردنی کشـــتوکاڵ/ ژ (7) ل4.
- یەکەم کۆبـــــــــوونەوەی دەســـــــــتەی بەڕێـــوەبەری نـــوێی یەکێتـــی نووســـەرانی کورد/ ژ (7) ل5.
- یاســـای دەزگـــای ناوەنـــدی نرخەکـــان/ ژ (20) ل4.

لێکۆڵینەوەی سیاسی

- بڕیارەکـانی ئەدیـس ئەبابـاو دەنگـدانەوە فراوانەکە/..../ ژ (4) ل2.
- بەڕیتانیــــــــا ئەیەوێ تاوانەکـــــــانی داپۆشێت/..../ ژ (8) ل2.
- بــا دەســـتەی (طريــق الشــعب) چــاک بـــزانن کە هەڵوێســـتی شۆڕشـــگێڕانە بە دروشــمی بــریقەدار پێــوانە نــاکرێ/ ن: کـــــــوردێکی پێشـــــــکەوتنخواز/ ژ (17)ل1.
- بەرپەرەک ژ خەباتــــــا میللەتــــــی کوریا/..../ ژ (22) ل2.

- بـــــۆچی جوتیارەکـــــانی کوردســــــتان جیــابکرێنەوە لە جوتیارەکـانی هەرێمــی عێــــراق لە وەرگرتنـــــی بەروبوومیانـــــدا/ ن. شـــــێرکۆ عەلـــــی محمـــــد صـــــدیق ژ (25) ل (3) و ژ (26) ل3.
- پورتوگـــالی فاشســـت و هەڵبژاردنەکـــانی ئەم دواییە/..../ ژ (0) ل2.
- پەرەپێـــدانی بیـــری پێشـــکەوتنخواز لە کوردســــتاندا ، تەنیـــا بە پشـــتگیری کردنـــی شۆڕشـــی کـــورد دەبـــێ/ ن: کـــــــــوردێکی پێشـــــــــکەوتنخواز/ ژ (20)ل1.
- پارتیمـــــان هـــــیچ کـــــات دژ بە بەرەی سۆشیالســــــــــت و بـــــــــزووتنەوەی

کۆمۆنیســـتی دنیـــا نیـــیە/ ن: تالیـــب ڕۆستەم/ ژ (21) ل2.

- تـــاقمە کاســـەلێس و هەڵبـــازەکەی نـــاو (حشـــع) لە گـــۆمی پەنـــگ خـــواردووی دروکانیانـــــــــــــــدا گەوزاون/..../ ژ (21)ل1.
- چەنـــد نمـــوونەیەکی دڕنـــدەیی ڕژێمـــی ڕەگەزپەرســـــتی خـــــواروی ئەفریقـــــا/ و:.... / ژ (0) ل2.
- دەمـــێکە ڕێبـــازی شۆڤێنیســـتی خـــۆی بەســـــەر سیاســـــەتی حزبـــی شـــیوعی عێراقـــــدا ســـــەپاندووە. ن: کـــــوردێکی پێشکەوتنخواز/ ژ (22) ل1.
- ڕاپەڕینـــی قوتابیـــانی کۆریـــای خـــواروو/ ن: برایەتی/ ژ (12) ل2.

- ژبـــــۆ میللتـــــــی کـــــورد.. ژ بـــــو سەرکەفتناوی/..../ ژ (5) ل5.
- شــەپۆلێکی نــوێی خەبــاتی قوتابیــان لە تایلاند/..../ ژ (11) ل2.
- شـــــــــێواندنی ڕووی بــــــــــزووتەوەی ڕزگـــاریخوازی گەلـــی کـــورد خزمەتـــی کۆنەپەرســــــــتان و شۆڤینســــــــتەکان دەکــات/ ن: کــوردێکی پێشــکەوتنخواز/ ژ(12) ل1 و ژ (13) ل1 و ژ (14 و 15 و 16و 24 و 25)ل1.
- شۆڤینســـتە هەڵبازەکـــانی نـــاو حزبـــی شــیوعی هەمیشــە هەڵوێســتی ڕاڕایــان هەبــــووە بەرامـــــبەر بــــزووتنەوەی کوردســـــــــتان/ ن: کـــــــــوردێکی پێشکەوتنخواز/ ژ (8) ل1.

- قوتابیـانی یۆنــان دژی فاشــیزم خەبـات دەکەن/ و.... / ژ (10) ل2.
- کاتی تیرۆر هات/..../ ژ (6) ل2.
- لقــــــی 3ی پارتیمـــــان هەمیشـــــە پێشـمەرگەی کـوردەو خەمخـواری گەلـی عێراقی خۆشەویستە/..../ ژ(1)ل2.
- لەپێنـــاوی بەرەیەکـــی میللـــی دا لە ئەرجەنتین/و: .... / ژ (18) ل2.
- مەسەلەکە هەڵبژاردنی دیموکراتیانەیە یـــان خــــۆ بەزۆر ســــەپاندن/..../ ژ(6)ل8.
- هەڵوێســـــتی ئەڵمانیــــای ڕۆژئـــــاوا ســــــــەبارەت بە یەکگرتنــــــــــی ئەورووپا/..../ ژ (3) ل2.

- هەڵبــژاردنەکەی نەقــابەی پــارێزەران/ ژ (8) ل 2 و (9) ل2.
- هێــــــــزە ئەمەریکاییەکــــــــان لە ئەورووپا/..../ ژ (13) ل2.
- هەڵوێســتی تــاقمی شۆڤێنســتەکەی نــاو حزبــــی شــــیوعی هەرگیــــز لەگەڵ بیروبــاوەڕی سۆشیالیســتدا نــاگونجێ/ ن: کـــــوردێکی پێشــــکەوتنخواز/ ژ (19)ل1.

- هەڵەشــەیی کڵــک و شۆڤینیســتەکانی (ط. ش) ڕووی بــــــــــێ گەردی بــــــزووتنەوەی ڕزگاریخوازیمــــــان ناشــــــێوێنێ/ ن: کـــــــوردێکی پێشکەوتنخواز/ ژ (23) ل1.

- یادداشـــــتی پـــــارتی دیمـــــوکراتی کوردســـــتان بـــۆ پـــارت و دەزگـــاو نـــــوێنەرانی ڕای گشـــــتی/..../ ژ (6)ل1.

ڕۆشنبیری پارتایەتی

- بەرنـــامەی سیاســـی بەرەی نیشـــتمانی لاوس/ ئـــا: عبـــاس محمـــد حســـین/ ژ(18) ل2 و ژ (20) ل2 و ژ (22)ل2.
- دەربـــارەی چارەســـەرکردنێکی دروســـتی ناکۆکییەکـــانی نێـــوان ڕیزەکـــانی گەل، ئـــا: کمـــال میراودەلـــی/ ژ (16 و 21 و 26)ل2.

- دەربارەی کادیر/..../ ژ (26) ل2.
- شـــیکردنەوەی پرۆگـــرام و پەیـــڕەوی نـــاوخۆی پـــارتی دیمـــوکراتی کوردســـتان/..../ ژ (6) ل6 و ژ (16 و 21 و 26) ل2.

گفتوگۆ و ڕیپۆرتاژ

- ئەرکـــی ئەمـــڕۆی ئەدیبانمـــان لە گفتوگـــۆیەک لەگەڵ مامۆســـتا صـــالح هەژاردا/..../ / ژ (0) ل5.
- ئامۆژگـای مامۆسـتایانی هەولێـر لە سـاڵی سـێیەمی دا/ پەیـامنێری برایەتـی لە هەولێر/ ژ (11) ل3.
- بازاڕی چاپەمەنی کوردی/ ژ (0) ل3.

- بـــازاڕی چـــاپەمەنی کـــوردی/ پەیـــامنێری برایەتی لە کەرکووک/ ژ (1) ل3.
- بـــاری خوێنـــدن لە مـــاوەت لەچیـــدایە/ حسین محمد عزیز/ ژ (4) ل3.
- بەڕێـــوەبەری گشـــتی ئـــاوەدانکردنەوەی ژوورو دەربـــارەی پڕۆژەکـــانی کوردســـتان دەدوێت/..../ ژ (14) ل4.
- بیـــروڕای چەنـــد مامۆســـتایەک دەربـــارەی هەڵبژاردنەکەیـــان/ پەیـــامنێری برایەتـــی، سلێمانی/ ژ (16) ل5.
- خەرمـــانی شۆڕشـــی جیهـــان لەگەڵ جێگـــری ســــــەرۆکی بەرەی ڕزگــــــاریخوازی موزەمبیق/ و:.... / ژ (9) ل2.

- دەمەتەقەیەک لەگەڵ هونەرمەنـــد کـــاک جمــال هیــدایەت/ ئــا: محمــد عــارف/ ژ (10)ل5.
- دەنـــگ و باســـی یەکێتـــی قوتابییـــانی کوردســـتان، لقـــی دهـــۆک/..../ ژ (25) ل5.
- ڕێپۆرتاجێـــک لە نـــاوچە ڕزگارکراوەکـــانی موزەمبیق/ و:.... / ژ (17) ل2.
- ســـەرکردەییەکی حزبـــی کرێکـــارانی بەڕیتانیـــا گـــاڵتە بە (هیـــث) ئەکـــات و :..../ژ(24)ل2.
- علـي سـنجاری بـۆ برایەتـی دەدوێـت/..../ ژ (15) ل5.

- قومـــــاركردن دەردێکـــــی کوشـــــندەی کۆمەڵەکەمـــانە/ ئـــا: مـــارف عمـــر بەرزنجی/ ژ (7) ل3.
- کـــاکەمەم بۆتـــانی بـــۆ برایەتـــی دەدوێ/..../ ژ (4) ل8.
- کفـری و شـیعری کـوردایەتی/ ئـا: لەتیـف هەڵمەت/ ژ (8) ل5.
- کۆنفرانســـــی وەزیرانـــــی پەروەردەی ئەورووپـــا/ ئـــا: یحیـــی حمیـــد/ ژ (24) ل5.
- گەشـتێکی زسـتانە بـۆ کوردسـتان/ ژیـلە/ ژ (25) ل8.
- لە کـۆڕی زانیـاری کـوردی دا، ئـا: محمـد بەرزنجی/ ژ (16 و 23) ل3.

- منـــدالآنی کـــورد دڵیـــان پـــاکە/..../ ژ (24) ل8.
- وەرزش/ ئـــا: پەیـــامنێری برایەتـــی، سلێمانی/ ژ (10) ل6.
- هەنگـــاوێکی بە نـــرخ بـــۆ لێـــک نزیککـــردنەوەی شـــارو لادێ/ ئـــا: پەیـــامنێری برایەتـــی لە کەرکـــووک/ ژ (3) ل3.
- هەڤـــاڵ حبیـــب محمـــد کـــریم ســـکرتێری کـــۆمیتەی ناوەنـــدی پارتیمـــان دەربـــارەی گفتوگـــۆی ئێســـتا بـــۆ برایەتـــی دەدوێت/..../ ژ (10) ل1.
- هەڤـــاڵ علـــي ســـنجاری لە دەمەتەقییێکـــی فـــراوان بـــۆ برایەتـــی دەدوێـــت/..../ ژ (15)ل5.

- هەڤاڵ عبدالوهاب ئەتروشی بۆ برایەتی ئەدویێ/ ئا: کاردۆ گەلاڵی/ ژ (25)ل2.

وتاری ڕۆژنامەنووسی

- ئەم بێ دەنگییە چییە؟/ ن: ئەنوەر جاف/ ژ (3) ل6.
- ئەبو گاطع گیان "بەخودای بەغدا علووە"/ ن: عبدالله/ ژ (21) ل8.
- ئێرە کوردستانە/ ن:خوێنەرێک/ژ(22)ل8.
- ئێمەو شیلی و ئەوان/ ن: وەرزیرێک/ ژ (24) ل5.
- باکلکیستەکان- مخبوص- نەبن!/ ن: ئینسانێکی کورد/ ژ (13) ل8.

- تـــا بـــزانن ڕووی ڕۆژ بە بێژینـــگ نـــاگیرێ/ ن: ئینسانێکی کورد/ ژ (15) ل8.
- چـــــاک وایە بە خۆتانـــــدا بچـــــنەوە/ ن: دەنەمێت/ ژ (19) ل8.
- دەگێـــــــــــڕنەوە،/ ن: ســـــــــەربازێک/ ژ (21)ل5.
- ڕێبـــــازی قوتابیـــــان/.... ژ (5) ل3 و ژ (18) ل3 و ژ (21) ل5.
- ڕۆژێکـــی مەزن لە مێـــژووی ڕۆشـــنامەگەریی کوردی دا/ ن: دارا تۆفیق/ ژ (0) ل1.
- 37 ســاڵ لــەمەوپــێش/ ن: مســتەفا ســالح کریم/ ژ (5) ل8.
- ســـەرنجێک بـــۆ بەرچـــاوی (مەســـڵەحەی نقلـــی رکـــاب) لە ســـلێمانی/ گەڕۆک/ ژ (11) ل8.

- قوتابیـــــــان و ئۆتۆنـــــــۆمی بـــــــۆ کوردستان/..../ ژ (11) ل5.
- کـێ خـۆی گێـل کـردووه؟/ ن: ئینسـانێکی کـــــــورد/ ژ (20) ل8 و ژ (21) ل5 و ژ (23) ل8 و ژ (24) ل8.
- که وتـــــت حهق ئـــــاو ڕادهوهســــتی/ ن: پێشـــــــــــــمهرگهیهک/ ژ (21) ل5 و ژ (22)ل5.
- گۆڤـــاری ئهســــتێره/ ن: عــــارف حهمه ئهمین/ ژ (1) ل8.
- لهگلێـــــنهی چاوهکـــــانمهوه/ ن:گلێـــــنه/ ژ(3)ل8.
- له یـــادی 56 ســـاڵهی له دایــک بـــوونی ســـهرکردهی عهرهب- جمـال عبـدالناصـر- / ن : مهیسون الاسدی/ ژ (7) ل2.

- له نـــــامەی کوردێـــــک دا : گلێـــــنه/ ژ(8)ل3.
- له نـــاخی کوردســـتانەوه/ ن: نەژاد عزیـــز سورمێ/ ژ (9) ل8.
- له هەگـبەی بیـری منـداڵی شـەهیدێک/ ن: خالید جوتیار/ ژ (17) ل8.
- له ئاژانســــــی دەنـــــگ و باســــــی کۆرستانەکانەوه/ ن: چقڵ/ ژ(21)ل8.
- له ئیســـتگەی (زەرداو)ی شـــەهیدەوه/ ن : چقڵ/ ژ (22) ل8.
- مـــــــاڵ ئاوایی/ن:دەســــــــــتەی نووسەران/ژ(0)ل6.
- مناڵیش ئەچەوسێننەوه/..../ ژ(2)ل2.
- مــیللەت به ئاگــایه/ ن: شــەنه/ ژ (2 و 12 و 14 و 23) ل8 و ژ (26) ل5.

- منـــــالّ و جيـــــاوازى ڕەگەزايەتـــــى.../ ژ(10)ل8.
- ناتوانن بمان ڕوخێنن/..../ ژ (2) ل8.
- هەنگـــــاوێكى پێويســـــت/ ن: ئيحســـــان شێرزاد/ ژ (0) ل1.
- هەڵوێستێک/ ن: ژيله/ ژ (0) ل4.

ئەدەب و لێكۆڵینەوەی ئەدەبی

- ئێلـــــوارو نـــــامەيەكى والآ/ ن:بەمـــــو/ ژ(17)ل6.
- ئـاراگۆن و چاوەكـانى ئێلـزا/ ئـا: بەمـۆ/ ژ (23) ل2.

- جـۆن شـتاینبێک/ سـووتانێکی گـڕدار/ ئـا: ئەنوەر شاکەلی/ ژ (3 و 17) ل6.
- ڕیالزم/..../ ژ (9) ل6.
- ڕۆشـــنبیرەکانمان لە کـــوێن ، پێویســـتە چی بکرێت/ ن: خەلات/ ژ (12) ل3.
- ســـــروودی پڵنگەڕەشــــەکان/ ژیــــلە/ ژ (7)ل8.
- لۆرکـــای شـــەهیدو هونەرمەنـــد/ و:.... / ژ (9) ل6.
- ناتالی ساروت/ ئا: .... / ژ (2)ل6.
- یەفتۆشـــــینکۆ/ شـــــیعر و یـــــاری/.../ ژ(2)ل6.

شیعر

- پاكـــانەی دوو دیـــمەن/ مـــوزەفەر نەواب/ ژ (23) ل2.
- تــۆ ئەو خــاكەی منــی جــۆگە ئەخــۆیتەوەو تێـــــرت ئەكەم/ ســــامی شـــــۆڕش/ ژ (12)ل5.
- داســـتانی دوو دڵـــداری برینـــدار/ نەژاد عزیز سورمێ/ ژ (3) ل6.
- دەریـــا، ئەڕوا.. ئەڕوا.. ئەڕوا// هیشـــام تاهیر بەرزنجی/ ژ (24) ل3.
- زەردەخەنە/ پــۆل ئێلــوار، و: بەمـــۆ/ ژ (11) ل8.
- شۆڕشــگێڕانی فەڵەســتین، ئێــوەش مــنن- نەژاد عزیز سورمێ/ ژ (8) ل3.

- شاخ/ شێرکۆ بێکەس/ ژ (25) ل8.
- کـــۆپلەی هەڵبـــژاردە/ (مەهـــدی ئومێـــد، کەســـــاس جەبـــاری، ئاشـــتی ئیســـــماعیل شاوەیس ، هیشام تاهیر)/ ژ (24)ل3.
- گـۆرانییەک لەسـەر سـنوور/ هیشـام تـاهیر بەرزنجی/ ژ (0) ل5.
- لەبیرمە/ زێوەر/ ژ (5) ل3.
- لە دووربینـــــی مرۆڤێکـــــی باوەرشـــــەیدا ، فەرید زامدار/ ژ (8) ل5.
- لە شـیعری محمـود درویـێش/ و: عەیـن/ ژ (14) ل8.
- لە ئەدەبـــــــی گەلانەوە/ ئـــــــاراگۆن/ ژ (18)ل8.

چیرۆک

- چیـرۆک بـۆ منـداڵان/ ابـراهیم قـادر جـاف / ژ (26) ل8.
- ڕاو/ احمد محمد اسماعیل/ ژ (8) ل5.
- شـــانۆییێکی بەژان/ ســـۆران مەحـــوی/ ژ (1) ل6.
- نەخشـی سـەرگۆر/ فاختـانش ئەنانیـان و: م. ئارام/ ژ (2) ل6.
- نـارنجۆکێکی هەتیـو/ عبداللـە سـەراج/ ژ (12) ل5.
- هەســـتێک لە ژوورێکـــی تەنـــگەبەردا/ ئەمینی میرزا کەریم/ ژ (0) ل5.

بیری ڕاگوزاری

- ئـــاگرو بەفـــر/ ن: عبدالمجیـــد لطفـــی/ ژ (14 و 17 و 19 و 25) ل8.
- ئـــــاگرو بەفـــــر/ ن: بـــــاوکی ئـــــالان/ ژ (25)ل8.
- بـــــا دەنگتـــــان بێـــــت/ ن: نەژاد/ ژ (16)ل8.
- پێشـــــمەرگەی بـــــاوەڕ/ ن: ئەنـــــوەر شاکەلی/ ژ (20) ل8.
- چڵێـــک لە هەتـــاوی بەڵـــێن/ ن: جەلالـــی میرزا کەریم/ ژ (0) ل4.
- ژ کویراتیـــا دلـــی/ ن: عبـــدالرحمن/ ژ (0) ل8 و ژ (4) ل8.

- ژ کویراتیــا دلــی/ ن: مەتــین/ ژ (8) ل8 و ژ (13) ل8 و ژ (25) ل8.
- ســروودێک بــۆ پێشــمەرگە/ ن: ئەنــوەر شاکەلی/ ژ (15) ل8.
- کۆچی چالاک/ بێ چاو/ ژ (1) ل5.
- کوردســـــتانەکەم/ ن: عبـــاس محمــــد حسین/ ژ (24) ل8.
- لەوەتەی هەم/ ن: ئەنــــــوەر جـــــاف/ ژ(8)ل8.
- نــامەیەک بـۆ شـیرین/ ن: ســەلام محمـد/ ژ (12) ل5.
- وتەیەک/ ن:مـــارف عمـــر بەرزنجـــی/ ژ(24)ل3.

هونەر و
لێکۆڵینەوەی هونەری

- ئایــا ڕیــالزمی ڕەمــزی قوتابخــانەیەکی تــازەی وێنەکێشــانە؟. ئەلــف شــین/ ژ (10)ل8.
- بیــــرەوەری ژنــــەکەی پیکاســــۆ/.../ ژ(10)ل4.
- بەرەو شــانۆیەکی سیاســی/ فــازڵ جــاف/ ژ (21) ل3.
- جیهانی سینەما/..../ ژ (12) ل8.

- زوڵتـــان کـــودالّی، مۆســـیقاری بەناوبانـــگ مەجەر و شـــوێنی لە مۆســـیقای ســـەدەی بیستەم دا/..../ ژ (1) ل6.
- ســـیکرۆس ، ئەو هونەرمەنـــدەی بـــوو بە ئـــالاّ بـــۆ گەلەکەی/ جمـــال رشـــید/ ژ (21)ل3.
- شـــانۆنامەیەکی تـــازەی مـــیللەر/..../ ژ (0) ل8.
- شـانۆی ئەمڕۆمـان ئەبـێ ڕۆژنـامە بێـت ، بـــۆ ئەو کەســـانەی نـــاتوانن ڕۆژنـــامە بخوێننەوە/ جمال رشید/ ژ (10) ل5.
- ســۆفیا لــۆرین، هونەرمەنــدو دایــک/..../ ژ (7) ل8.
- کارەســـاتی مـــرۆڤ لەســـەر شـــانۆی ماداش/..../ ژ (0) ل8.

- کـورتە باسـێک لەسـەر ژیـانی هونەرمەنـدی نەمــری کورســتان، کــاوێس ئاغــا/ خالیــد عومەر هەرکی/ ژ (3) ل8.
- گۆیا/..../ ژ (9) ل6.
- مۆســـــیقا زمـــــانی دڵ و خۆشەویســــــتی/ سوبحی غفور ساڵەیی/ ژ (18) ل8.
- مــاکس شــڤانێکی/ ئــا: محمــد عــارف/ ژ (23) ل2.

ڕۆشنبیری گشتی

- ئایا جوتیاران چینێکی شۆڕشگێڕن؟/ تالّیب ڕۆستەم/ ژ (6) ل5.
- ئافرەت لە دنیای سەرمایەداری دا/..../ ژ (24) ل2.
- پڕوپاگەندەی باو/ ن: نەژاد عزیز سورمێ/ ژ (2) ل3.
- چاپ و چاپەمەنی لە کوردستان/ ن: پشکۆ توفیق/ ژ (1) ل6.
- چی دەربارەی قەرەجەکانی دنیا دەزانیت/..../ ژ (2) ل8.
- چەپکێک لە قسەکانی سەرۆک ماوتسی تونگ/..../ ژ (6) ل8.

- خـــــــواردنی چەور زیانبەخشـــــــە/..../ ژ(2)ل8.
- دەمەتەقێــیەک لە مەیــدانی زمـــانەوانی/ نەریمان/ ژ (13 و 14) ل3.
- دینــیس دیــدرۆ/ ئــا: ئومێــد ئاشــنا/ ژ (17) ل6.
- دەربــارەی بیروبــاوەڕی زۆچــی/ و: عبــاس محمد حسین/ ژ (19) ل2.
- ڕۆشـــــنبیر کێـــــیە؟/ ســـــوبحی غفـــــور ساڵەیی/ ژ (19 و 20) ل3.
- ڕۆژنــــامەی جیمنجیــا (گەل) چەنــد کەس دەری دەکەن/..../ ژ (6) ل8.
- ڕۆشنبیر کێیە؟/ خەڵات/ ژ (10)ل3.
- ڕۆژنــامەگەریی و ڕاگەیانــدنی ئیســرائیل لە ئەمەریکای لاتین دا/..../ ژ (12) ل2.

- ڕۆشـــنبیر کێـــیە/ ئـــازاد محمـــود/ ژ (15)ل3.
- کوردســـتان و وەرزش جمـــال رشـــید/ ژ (22) ل8.
- کـاروانی ڕۆشـنبیری و هـونەری کـوردی لە سـاڵی 1973دا/ ئـا: احمـد سـید علـي بەرزنجـــــی/ ژ (6 و 7 و 8 و 9 و10 و 11و 12 و 13 و 15 و 17 و 19 و 20 و 22 و 23 و 25 و 26) ل3.

مێژوو

- شـــاری ئـــاکرێ، ڤیـــان و جـــوانی و مێژوو/..../ ژ (26) ل8.
- عەشـیرەتی زەنـگەنە/ محمـد عبـدالرحمن محی الدین/ ژ (6 و 9) ل3.

(2) ئیندێکسی نووسەران
بەپێی ئەلف و بێ

(ء)

1- **ئاراگۆن/** ژ (23) ل2.
2- **ئاشـــــتی ئیســـــماعیل شـــــاوەیس/** ژ (24)ل3.
3- **ئازاد محمود/** ژ (15) ل3.
4- **ابراهیم قادر جاف/** ژ (26) ل3.
5- **احمـد سـید علـي بەرزنجـی/** ژ (6) ل3، ژ (7) ل3، ژ (8) ل3، ژ (9) ل3، ژ (10) ل3، ژ (12) ل3، ژ (13) ل3،

ژ (15) ل3، ژ (17) ل3، ژ (19) ل3، ژ (20) ل3، ژ (23) ل3، ژ (25) ل3، ژ (26) ل3.

6- **احمد محمد اسماعيل/** ژ (8) ل5.

7- **ئەحمەد تاقانە/** ژ (16) ل8.

8- **ئەمين ميرزا كريم/** ژ (0) ل5.

9- **ئەنـــوەر جـــاف/** ژ (2) ل8، ژ (3) ل6، ژ (8) ل8.

10- **ئەنـــــــوەر شـــــــاكەلى/** ژ (3) ل6، ژ (12) ل8، ژ (15) ل8، ژ (17) ،ل6، ژ (20) ل8

11- **ئەنوەر محمود/** ژ (5) ل8.

12- **ئەلــــــف . شــــــين/** ژ (3) ل8، ژ (10)ل8.

13- **ئيحســــــان شــــــێرزاد/** ژ (0) ل1، ژ (20) ل4.

14- **ئینســــــانێکی کـــــورد/** ژ (15) ل8، ژ (20) ل8، ژ (21) ل5، ژ (23) ل8، ژ (24) ل8.

15- **ئومێد ئاشنا/** ژ (17) ل6.

16- **ئێلوار/** ژ (17) ل6.

(ب)

17- **باوکی ئالان/** ژ (25) ل8.

18- **ب. هەڵۆ/** ژ (22) ل8.

19- **بەمــــــــۆ/** ژ (11) ل8، ژ (17) ل6، ژ (23) ل2.

20- **بەرزنجەیی/** ژ (23) ل3.

21- **بێ گەرد/** ژ (6) ل3، ژ (25) ل3.

22- **بێ چاو/** ژ (1) ل5.

(پ)

23- **پشكۆ تۆفیق/** ژ (1) ل6.

24- **پۆل ئێلوار/** ژ (11) ل8.

25- **پەیـــامنێری برایەتـــی كەركـــووك/** ژ (1) ل3، ژ (3) ل3.

26- **پەیـــامنێری برایەتـــی ســـلێمانی/** ژ (0) ل6، ژ (16) ل5.

27- **پەیـــامنێری برایەتـــی دهـــۆك/** ژ (2) ل5، ژ (4) ل5.

28- **پەیـــامنێری برایەتـــی هەولێـــر/** ژ (11) ل3.

29- **پێشـــــــەنگ/** ژ (0) ل2، ژ (2) ل2، ژ (4) ل2، ژ (5) ل2، ژ (7) ل2، ژ

(9) ل2، ژ (10) ل2، ژ (11) ل2، ژ (13) ل2، ژ (14) ل2، ژ (17) ل2، ژ (22) ل2، ژ (25) ل2.

30- **پێشڕەو/** ژ (20) ل2.

(ت)

31- **تالیـــــب ڕۆســـــتەم/** ژ (6) ل5، ژ(21)ل2.

(ج)

32- **جمال احمد قەرەداغی/** ژ (22) ل8.

33- **جمـــال رشـــید/** ژ (10) ل5، ژ (21)ل3

34- **جمال هیدایت/** ژ (10) ل5.

35- **جەلالـــــی میــــرزا کـــــریم**/ ژ (0) ل4،ژ(1)ل8.

(چ)

36- **چقڵ**/ ژ (21) ل8، ژ (22) ل8.

37- **چەکــــــوش**/ ژ (0) ل3، ژ (2) ل3، ژ (3) ل3، ژ (4) ل3، ژ (6) ل3، ژ (7) ل3، ژ (8 و 9 و 10 و 12 و 13 و 15 و 17 و 19 و 22 و 23 و 25 و 26) ل3.

(ح)

38- **حبيـــب محمـــد كـــريم/** ژ (10) ل1، ژ (20) ل1.

39- **حسين محمد عزيز/** ژ (4) ل3.

(خ)

40- **خاليد جوتيار/** ژ (17) ل8.

41- **خاليد عمر هەركى/** ژ (3) ل8.

42- **خەپە/** ژ(0)ل4،ژ(8)ل8،ژ(11)ل8، ژ(18) ل8، ژ (21) ل8، ژ (26) ل8.

43- **خەڵات/** ژ (10) ل3، ژ (12)ل3.

44- **خوێنەرێک/** ژ (22) ل8.

(د)

45- **دارا تۆفیق/** ژ (0) ل1.

46- **دەستەی نووسەران/** ژ (0) ل6، ژ (0) ل8.

47- **دەزگا/** ژ (12) ل3.

48- **دەنەمێت/** ژ (19) ل8.

(ر)

(ز)

49- **زێوەر/** ژ (5) ل3.

(ژ)

50- **ژیلە/** ژ (0) ل4، ژ (5) ل8، ژ (7) ل8، ژ (10) ل8، ژ (25) ل8.

(س)

51- **سامی شۆڕش/** ژ (12) ل5.

52- **سەلام محەمەد/** ژ (4) ل8، ژ (8) ل3، ژ (12) ل5.

53- **سەربەست بامەڕنی/** ژ (0) ل8.

54- **سۆران مەحوی/** ژ (1) ل6.

55- **سەعدوڵڵا پەرۆش/** ژ (7) ل8، ژ (15) ل8.

56- **سەربازێک/** ژ (21) ل5.

57- **سین/** ژ (9) ل3.

(ش)

58- **شـــــــوان/** ژ (0) ل3، ژ (1) ل3، ژ (2 و 3 و 4 و 7 و 9 و 10 و 13 و 22 و 26) ل3.

59- **شـــــێرکۆ بــــێ کەس/** ژ (3) ل3، ژ (25) ل8.

60- **شـــــــەنە/** ژ (2 و 12 و 14 و 23 و 26) ل8.

61- **شــێرکۆ علــي محمــد /** ژ (25) ل3، ژ (26) ل3.

(ص)

62- **صــبحی غفــور ســاڵەیی/** ژ (17) ل8،
ژ (18) ل8، ژ (19 و 20) ل3.

(ع)

63- **عارف حەمە ئەمین/** ژ (1) ل8.
64- **عبــاس محمــد حســین/** ژ (18 و 19 و 20 و 22) ل2، ژ (24) ل8.
65- **عەبدولوەهاب ئەتروشی/** ژ (25)ل2.
66- **عبدالرحمن/** ژ (0) ل8، ژ (4)ل8.
67- **عبدالرحمن نەقشبەندی/** ژ (4)ل3.
68- **عەبدوڵڵا سەراج/** ژ (12) ل5.
69- **عبدالله/** ژ (21) ل8.

70- **عبدالمجيـــــد لـــوتفى/** ژ (14) ل8، ژ (17) ل8، ژ (19) ل8.

71- **عەین/** ژ (14) ل8.

(ف)

72- **فازڵ جاف/** ژ (21) ل3.

73- **فایەق هوشیار/** ژ (21) ل4.

74- **فاختانش ئەنانیان/** ژ (21) ل6.

75- **فەرید زامدار/** ژ (8) ل5.

76- **فەلەک/** ژ (1) ل3.

(ڤ)

(ق)

(ک)

77- **کاکە مەم بۆتانی/** ژ (4) ل8.

78- **کـــــاردۆ گەلاڵـــــی/** ژ (17) ل3، ژ (25)ل2.

79- **کەمـــال میراودەلـــی/** ژ (16) ل2، ژ (26)، ل2.

80- **کـــوردێکی پێشـــکەوتنخواز/** ژ (12 و 14 و 15 و 16 و 17 و 19 و 20 و 22 و 23 و 24 و 25) ل1.

81- **کەساس جەباری/** ژ (24) ل3.

(گ)

82- **گلێنە/** ژ (3) ل8، ژ (8) ل3.

83- **گەڕۆک/** ژ (11) ل8.

(ل)

84- **لویس ئاراگۆن/** ژ (18) ل8.

85- **لەتیـــــف هەڵـــــمەت/** ژ (8) ل5، ژ (20) ل8.

86- **لەشکر/** ژ (13) ل8.

(م)

87- **مارف عمر بەرزنجی/** ژ (7) ل3.

88- **محمـد عبـدالرحمن محـی الـدین/** ژ (6) ل3، ژ (9) ل3.

89- **محمـــــــد عـــــــارف/** ژ (10) ل5، ژ (23)ل2.

90- **محمد حەمە باقی/** ژ (6) ل8.

91- **محمـــــــد بەرزنجـــــی/** ژ (16) ل3، ژ (23) ل3.

92- **م. ئارام/** ژ (26) ل8.

93- **محمود دەروێش/** ژ (14) ل8.

94- **مستەفا ساڵح کریم/** ژ (5) ل8.

95- **موزەفەر نەواب/** ژ (23) ل2.

96- **مەتـــــین/** ژ (8) ل8، ژ (13) ل8، ژ (25) ل8.

97- **مەستی/** ژ (9) ل8.

98- **مەهدی ئومێد/** ژ (24) ل3.

99- **مەیسلۆن ئەسەدی/** ژ (7) ل2.

(ن)

100- **نانەرەق/** ژ (14) ل3.

101- **نەریمان/** ژ (13) ل3، ژ (14)ل3.

102- **نەژاد عزیـــز ســـورمێ/** ژ (2) ل3 ، ژ (3) ل6 ، ژ (9) ل8 ، ژ (16) ل8 ، ژ (18) ل3 ، ژ (22) ل3.

(و)

103- **وەرزێرێک/** ژ (24) ل5.

(هـ)

104- **هەنگێو/** ژ (14) ل8، ژ (17)ل3.

105- **هیشـــام تـــاهیر بەرزنجـــی/** ژ (5) ل5، ژ (24) ل3.

(ی)

106- **یەحیا حەمید/** ژ (14) ل6.

107- **یەفتۆشینکۆ/** ژ (2) ل6.

108- **یەکێتـــی نووســـەرانی کـــورد لقـــی کەرکووک/** ژ (1) ل5.

- تەواو -

پاشبەند

پاشبەندی ژمارە (1)		لیستی مانشێتە سەرەکییەکان
ژمارە	ڕۆژ	دەقی مانشێتەکان
(0)	1974/1/1	پێشەوا بارزانی: با هەوڵ و تەقەلامان یەک بخەین بۆ چەسپاندنی ئاشتی و دیموکراتی و یەکێتی نیشتمانی و شادبوونی کوردستان بە ئۆتۆنۆمی.
(1)	1974/1/8	هاتنە خوارەوەی (ین)ی ژاپۆنی
(2)	1974/1/9	بیست و چوار سەعات شەڕ لە ڤێتنامی خواروودا

بەردەوام بوو.		
سڵاومان بۆ کۆنگرەی چوارەی یەکێتی نووسەرانی کورد	1974/1/10	(3)
(1) پەرەسەندنی بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانی فەڵەستین. (2) دەست پێکردنی کۆبوونەوەکانی کۆنگرەی چوارەمی نووسەرانی کورد.	1974/1/11	(4)
دامەزراندنی کۆماری عەرەبی ئیسلامی لە نێوان لیبیاو تونس دا (**ڕۆژی 1/12/ پشووی ڕۆژنامە بوو**).	1974/1/13	(5)

- - - - - - - - - - - - - - - - -	1974/1/14	(6)
- - - - - - - - - - - - - - - - -	1974/1/15	(7)
ڕیسوایی بۆئەوانەی دژی بزووتنەوەی نەتەوەی کوردن.	1974/1/16	(8)
دەست پێکردنەوەی گفتوگۆی حکومەت و پارتیمان دەربارەی ئۆتۆنۆمی کوردستان.	1974/1/17	(9)
هەڤاڵ حبیب محمد کریم سکرتێری کۆمیتەی ناوەندی پارتیمان دەربارەی گفتوگۆی ئێستا بۆ برایەتی دەدوێت.	1974/1/18	(10)
پشووی ئاسایی	1974/1/19	(-)

		ڕۆژنامە.
(11)	1974/1/20	شۆڕشگێڕانی ڤییێتنام دوو ناوچەی ژێر دەستی حکومەت ئازاد دەکەن.
(12)	1974/1/21	شێواندنی رووی بزووتنەوەی رزگاریخوازی گەلی کورد خزمەتی کۆنەپەرستان و شۆڤێنیستەکان دەکات.
(13)	1974/1/22	مانگە دەسکردەکانی ئەمەریکا ، چاوەدێری (ئاشتی) دەکەن لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا.
(14)	1974/1/23	(1) شۆڕشگێڕانی

		فەڵەستین دژی ڕێککەوتنەکەی بەرەی سوێسن. (2) کۆنگرەی پێنجەمی یەکێتی مامۆستایانی کوردستان.
(15)	1974/1/24	سەرکەوتنی لیستەی مامۆستایانی کوردستان بەرپەرچ دانەوەیەکی توندی دوژمنانی کوردە.
(-)	1974/1/25	----------------
(16)	1974/1/26	لیستەی مامۆستایانی کوردستان سەرکەوت.

(17)	1974/1/27	----------- ------
(18)	1974/1/28	----------- ------
(19)	1974/1/29	----------- ------
(20)	1974/1/30	پەرەپێدانی بیری پێشکەوتنخوازی لە کوردستان تەنیا بە پشتگیری کورد دەبێت.
(21)	1974/1/31	----------- ------
(22)	1974/2/2	----------- ------
(23)	1974/2/4	----------- ------

سووریا: بۆ لەیەک جیاکردنـــــــەوەی هێزەکـــان ئامـــادەین رێک بکەوین.	1974/2/5	(24)
قۆنـــاخی ســـێیەمی کشـــانەوەی هێـــزە ســـەهیونییەکان لـــە بـــەرەی رۆژئـــاوای ســـوێس دەســـتی پێکرد.	1974/2/6	(25)
یـــاخی بـــوونی بەشـــــێکی زۆری ســوپای ئــەردەن لــە رژێمەکـــەی مـــەلیک حسین.	1974/2/7	(26)

پاشبەندی ژمارە (2)

لیستەی وێنە کەسییەکان

زنجیرە	وێنە	ژمارە و ڕۆژ	لاپەڕە	لەسەر چەند ستوون بڵاوکراوەتەوە
1	بارزانی	(0) 1974/1/1	(1)	(2)
2	ساڵح هەژار (ئەدیب)	(0) 1974/1/1	(5)	(1)
3	زوڵتان کۆدالی (مۆسیقاران)	(1) 1974/1/8	(6)	(1)
4	یەفتۆشینکۆ (شاعیر)	(2) 1974/1/9	(6)	(1)
5	علی سنجاری	(15) 1974/1/24	(5)	(3)
6	مەسعود محەمەد	(16) 1974/1/26	(3)	(1)
7	ضیاءالدین قصاب	(18) 1974/1/28	(8)	(1)
8	عبدالله محمد سعید	(21) 1974/1/31	(1)	(2)
9	سیکیرۆس	(21) 1974/1/31	(3)	(1)
10	محمد محمود عبدالرحمن	(22) 1974/2/2	(1)	(1)
11	کیمئیل سونگ	(22) 1974/2/2	(2)	(1)
12	حسین حاجی عبدالله بۆر	(22) 1974/2/2	(3)	(1)
13	دڵشاد عبدالله (شاعیر)	(24) 1974/2/5/	(3)	(1)
14	عبدالوهاب ئەترووشی	(25) 1974/2/6	(2)	(1)
15	علي عومەر (شەهید)	(25) 1974/2/6	(5)	(1)

پاشبەندی ژمارە (3)

چەند تێبینییەک

- برایەتی لە سەرەتادا گۆڤارێکی مانگانە بوو بەناوی "**برایی**"یەوە بڵاودەکرایەوە ، پاشان کرا بە (**برایەتی**) و چەند ژمارەیەک بە گۆڤار مایەوە ، پاشان بوو بە ڕۆژنامەیەکی هەفتانە وەک پاشکۆی (التآخی)ی عەرەبیی ڕۆژانە ، حەفتەی جارێک لە بەغدا دەردەچوو ، **لە 1974/1/1دا ژمارە (0) وەک ڕۆژنامەیەکی (ڕۆژانە) لە بەغدا بڵاو کرایەوە.**

- **بەم جۆرە (برایەتی) بوو بە یەکەمین ڕۆژنامەی ڕۆژانە لە مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردی دا .**
- ژمارە (0)ی (وەک ژمارەیەکی تەجریبی) لە 1974/1/1 دەرچووە ، ژمارە (1) لە 1974/1/8 دەست بە دەرچوون دەکا .
- لاپەڕەی یەکەمی ژمارە (1) بێ وێنەیە!!
- ژمارە (0) ، لەسەری نووسراوە (10) لاپەڕەیە!
- لاپەڕەی (3) ، سێ (گۆشەی بەردەوام)ی تێدایە ، (**بزمارێک**) (**گۆشەیەکی ئازاد**) ، (**ڕایەک**)..

- سێ گۆشەی بەردەوام لە یەک لاپەڕەدا!!

- پشووی ڕۆژنامە ، ڕۆژانی شەممە بـوو.. ئەمەش لە ڕۆژی هەینـــی 1974/1/11دا لە ژمارە (4)دا ڕاگەیێنراوە.
- ناوی خوازراو لە (برایەتـی)دا بـووە بە دیاردەیەک بۆی.
- زۆربەی وێنەکـــانی ئەو وێنـــانەن کە لە پێشدا بڵاوبوونەوەتەوە.
- لاپەڕەکـان ناویـان لـێ نەنـراوە ، واتـە لاپەڕەبەنـــدی بـــۆ نـــەکراوە کە ئەم لاپەڕەیە تـایبەت بـێ بە لێکـۆڵینەوە یـا هونەر یا.. تاد.
- کاریکاتێری هەر تێدا نییە (!!؟).

- سـەروتاری ژمـارە (3)ی هەر لەبـارەی (برایەتی) خۆیەتی.
- پیتەکانی زۆریان کوردی نـین ، ئەمەش لە بـێ (سـەروبۆر)یان ڕا دیـارە ، بەتایبەتیش لە تایتڵە لاوەکییەکان دا.
- وەرزشی تێدا نییە (!!؟).
- ئەدەبـی منـداڵان ، تەنیـا یەک چیرۆکـی تێدایە و بەس!
- چـاوپێکەوتن و میتینگـی سیاسـی بڵاونەکردووەتەوە!
- نرخـی فرۆشـتنی (برایەتـی) بەپێـی ئەوکاتیش نرخێکی ڕەمزی بوو.

هەولە چاپکراوەکانی

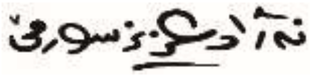

1) لەبواری لێکۆڵینەوەی ڕۆژنامەنووسیدا

- **ڕۆژنامەگەریی کوردی و ڕۆژنامەنووسی کورد** – 1984بەناوی خوازراوی (پاکزاد محمد کریم) ، چاپکردن وبلاوکردنەوەی یەکێتی ڕۆژنامەنووسانی کوردستان (لەشاخ) ـ چاپی دووەم بەناوی سەریح ، هەولێر چاپخانەی زانکۆی سەلاحەددین1991.
- **پرۆژەیەك بۆ دەرکردنی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە بە کوردی** – لێکۆڵینەوە ـ گۆڤاری (ڕۆشنبیری نوێ) بەغدا ، پایزی1986 .
- **هەڵەی چاپ ، ئەمڕۆ و ئاسۆی دواڕۆژ ـ لێکۆڵینەوە** ـ بە دوو بەش ، ڕۆژنامەی (هاوکاری) بەغدا 1988

- **وێنـــه و كاريكـــاتێر و تايپۆگرافيـــا و بەكارهێنانيان لەڕۆژنامەگەريی كوردی دا ـ** لێكۆڵینەوە ـ بەسێ بەش، گۆڤاری(كاروان) ژمارە85و86و87(ی1990.
- **برايـــەتی: يەكـــەمين ڕۆژنامـــەی ڕۆژانـــە لەمێـــــــــژووی رۆژنامەگـــــــــەريی كورديدا.لێكۆڵینەوە و بيبلۆگرافيا ـ** چاپی يەكـــــەم چـــاپخانەی خــــەبات1991و گۆڤاری(يەكگرتن) ـ هەندەران (دانيمـارك) چـــاپی دووەم چـــاپخانەی وەزارەتـــــی پەروەردە ـ هەولێر 1997.
- **ئاژانسی دەنگوباسـی كوردسـتان(ئاداكـ ADAK) پرۆژەی دامەزراندن وبەڕێوەبردن** ـــ لێكۆڵینەوەـــ ڕۆژنامـــەی (برايـــەتی) بەسـێزدە ئەڵقـە1993، چـاپی يەكـەم بـە كتێب هەولێر1993، چـاپی دووەم بـەكتێب

چـاپخانەی خــەبات دهــۆك1997، چــاپی سێیەم هەولێر2005.

- **درەخــتی بنکــۆڵ کــراو: پەنجــەنماییێکی ڕۆژنامەنووســییانە بــۆ بــاری ڕوونــاکبیری وکلتـــووری کـــوردی** چـــاپی یەکــــەم کوردســـــــتان1995، چــــــاپی دووەم سوید1996، چاپی سێیەم ـ هەولێر2006.
- **ئازادی لە بەهاری تەمەنیدا**، وتار لە بارەی ڕۆژنامەنووسییەوە ، چاپی یەکەم هەولێر ـ کوردستان2005 .
- ڕۆژنامەگـــــەریی کــــوردی ـ چـــــەند ســــــەرەقەڵەمێك لــــــەبارەی تــــــەکنیك و هونـــــــەرەکانی ، چـــــاپی یەکـــــــەم هەولێر1999،چاپی دووەم 2006.
- **شار لە هــەڵبوون و کوژانەوەیـدا** ـ وتــاری ڕۆژنامەنووسیی ، چاپی یەکەم2005.

- **میـدیای کـوردی لـه بازنـەی گەمـەکانی سیاسەتدا** ،چاپی یەکەم2020
- **دیدارلەبارەیشیعر و ڕۆژنامەنووسی** چاپی یەکەم 2020

2) شیعر :

- **ئەوشـەوانەی خـەوم نـایێ** : چـاپخانەی (النعمان) نەجەف ـ1977
- **تاڤگەی مەند** : چاپخانەی (شـفیق) بەغـدا ـ1987.
- **چەند کۆتەلێکی جەنازەیی:** چاپی ئیتاڵیا 1994، چاپی کوردستان ، دهۆك 1995.
- **هەندێ لەوشوێن پێیانەی بەسەرشـەختەدا مابوونـەوە** ـ چـاپی یەکـەم کوردسـتان 2005.
- **تاڤگەی مەند و ئەوانیتر** ـ کۆی 4 کۆشیعر پێکەوە ـ چاپی یەکەم کوردستان2005.

- **بـەو ڕێیانـــەدا تێپـــەریم لـــەو کانییانـــەم خواردەوە** - چاپی یەکەم2010.
- **ئەوەی لە دواخوانی برایاندا نـەگوترابوو** - چاپی یەکەم **2015**.
- **کەویەبـەفرەکانی دۆزەخ** - چـاپی یەکـەم **2016**
- **تەلارساز و هەندێ لە زیندەخەونەکانی** .. - چاپی یەکەم **2018**
- **کاژە بەژن بڵنـدەکانی ڕۆژهـەلات** ، چـاپی یەکەم **2020** .

3) لەبواری وەرگێڕان دا :

- **نووستوی بەرباران** : شیعر لە فارسـییەوە، چـاپی یەکـەم بەغـدا**1980**، چـاپی دووەم بەزیاد کراوییەوە هەولێر **2005**
- **ڕێگاوبـــان** ، پێـــنج چـــیرۆکی درێـــژ و شـــانۆنامەیەك لـــەنیکۆلای خایتۆفـــەوە - چاپی یەکەم، چـاپخانەی (الحوادث) بەغـدا،

بڵـاو کردنـەوەی کتێبخانــەی حەیـدەری 1983، چـاپی دووەم هــەولێر ـ دەزگـای موکریانی2005

- **سـەرەتاییێك بۆتێگەیشــتنی هونــەری شــێوەکاری**.چــاپی یەکــەم چاپخانەی(حسـام) بەغـدا 1986. چـاپی دووەم – هــەولێر– دەزگــای موکریــانی2005.چــاپی ســێیەم – هەولێر2015.
- **چەندنامەیەك بۆ تارانتابابۆ:** نازم حیکمەت وەرگێـڕان لەعەرەبییـەوە. چـاپی یەکـەم ـ چـاپخانەی (الزمـان) بەغـدا 1990، چـاپی دووەم ـ سوید ـ کتیبخانەی ئەرزان. چـاپی سێیەم کوردستان2005
- دایکـی کـورد ـ دانییـل مـیتران وەرگێـڕان لەعەرەبییەوە،چـاپی یەکـەم1996،چـاپی دووەم2011.

- شـوانی بۆشـایی شـیعر ، چـاپی یەکـەم - کوردستان2010.
- سترانبێژی شەقام - شـیعر - چـاپی یەکـەم 2018
- خـەونمان بـۆ زسـتان دی - شـیعر - چـاپی یەکەم 2018

4) پیشانگاکانی کۆلاژ،ناوەرۆکی**6** پیشانگا.

- پـــایزی چـــاوەکان ، کـــۆلاژ لەتاراوگـــەی شـــــیعردا وەزارەتـــــی ڕۆشـــــنبیری – هەولێر1998
- چاوەکان هەمیشە چاوەکان، کلاّوڕۆژنەیەك لەشەختەدا، وەزارەتی ڕۆشنبیری1999
- دیسـان چاوەکانـ چـاپخانەی وەزارەتـی ڕۆشنبیری2005.
- شــرفة ، بەزمـــانی عــەرەبی ، چـــاپی یەکــەم چــاپخانەی خــەبات دهـۆك1998 ، چــــاپی دووەم بـــــەکوردی بـــــەناوی

(گەمەشاراوەکانی با)، بەوەرگێڕانی نەجات حەمیـــــد ئەحمـــــەد و پێداچـــــوونەوەی نووسەر2008

- ســاوی شــتان لــەفۆتۆگراف دا ، چــاپی یەکەم2008 .
- **هونەری کۆلاژ -مێژوو ..تەکنیك ..ئەزموون** چاپی یەکەم کوردستان 2020
- **وطــن في حبــة رمــان** ، قصــائد مختــارة ترجمة وتقديم : محمد حسين المهندس . الطبعة الاولى 2021 .

بێجگــە لــە دەیــان شــیعری وەرگێــڕدراو و نووسینی دیکە لە کات و شوێنی جیاجیـادا بە کوردی و عەرەبی .

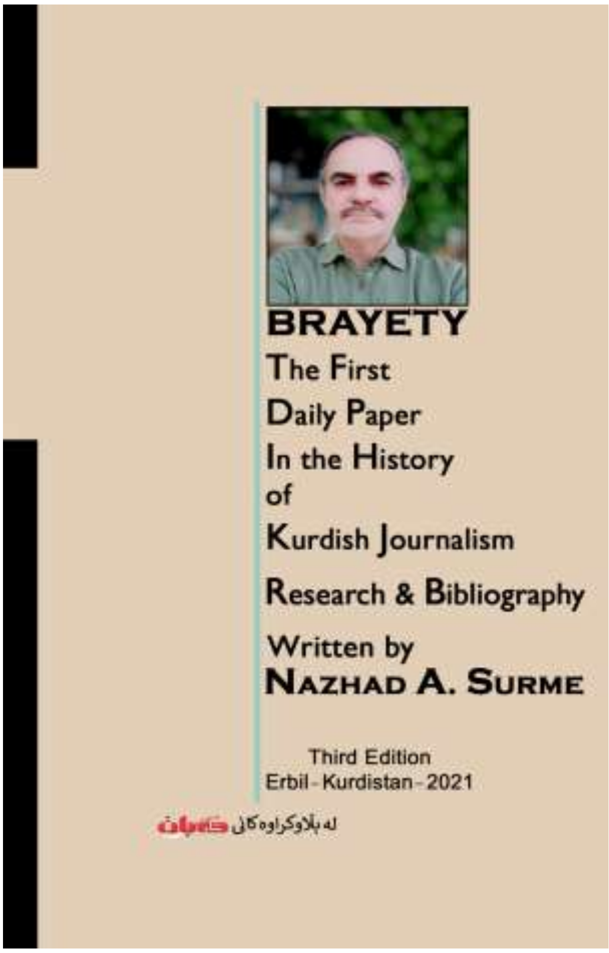
BRAYETY
The First
Daily Paper
In the History
of
Kurdish Journalism
Research & Bibliography
Written by
NAZHAD A. SURME
Third Edition
Erbil - Kurdistan - 2021
له بڵاوكراوه‌كانی